అగ్గి పుల్ల

రాచకొండ విశ్వనాథ శాస్త్రి

'మద్దినాల వేళ'—

అగ్గికి పుల్ల ల్లేవన్చెప్పి, తోట్లంట పుల్ల లేరుకొందికి తట్టొకటి నెత్తిని పెట్టుకొని నెమ్మదిగా ఇంటినించి బయల్దేరింది సముద్రాలు.

చిన్నమ్మి (ముద్దు పేరు "సిలుక") సముద్రాలికి స్వంత చెల్లెలు

దార్లో చెల్లెలింటిదగ్గిరాగి ఆమెని సాయానికి రమ్మంది సముద్రాలు.

చిన్నమ్మి రాలేనంది,

"మీ యత్త నిన్నేటనకుండానే సెప్తాలేయే'' అంది సముద్రాలు.

చిన్నమ్మికీ ఆమె అత్తకీ మధ్య పచ్చగడ్డెప్పుడూ మచ్చుకైనా కనిపించదు "చినేమాలో సురేకాంతవే: సురేకాంతం

నీ యత్తే అత్త!'' అంటూంటారు పట్నంవెళ్ళి సినీమాలు చూసొచ్చిన వారంతా ఆమెతో. చిన్నమ్మికి ఆ చినేమా గోలేటో తెల్దుగాని ఇంట్లో గోల్తోటే తెల్లారిపోతంది! మొగుడు మంచివాడే కాని మెత్తని మనిషి. కొడుకు మెత్తని తనం కనిపెట్టి ముసిల్ది ఆస్తంతా చేజిక్కించుకొని కొడుకుని మాపేసి కూతుర్ని పెంచుతోంది. జోగులుబాబూ, మున్సిబ్బాబూ ఆ అమ్మకి ఎనకదన్ను' ఈ బొమ్మలాటంతా ఆళ్ళే ఆడిస్తన్నారు! ఆ సంగతి చిన్నమ్మకి తెలుసు. 'ఆళ్ళ మెడకాయల్నరికేసి, పాలకుండ లేళ్లాడ దీసినట్టు తలకాయ లేళ్ళాడదీద్దా రన్నంత కోపంతో అప్పుడప్పుడు కుతకుతలాడి పోతూంటుంది చిన్నమ్మి! తన కోపం చూసి తనకే భయంవేస్తుందామెకి. కాని 'తప్పంతా ఆళ్ళదే! ఇవతలోళ్ళు కత్తులుచ్చుకునేదాకా అలా కాల్చుకు తినేడం ఆళ్ళకది నాయెం కాదు! అని సమాధాన పర్చుకొంటూ ఉంటుందామె

"దాన్తో నువ్వే టనక్కర్లేదు! ఆ మరిడీ మా లచ్చమ్మతో ఇయాళ రావణ రావణ యుద్ధమై(పోనాది. నా మనుసేటోకాని బావునేదు" అంది చిన్నమ్మి

"తల్లితల్లి! ఇయాళ గుండెల్ల సెడ్డ పోటు లెగిసిందే! ఒక్కర్దాన్ని ఎళ్ళ లేను ఇయాళ్టి కొక్కపొద్దు ఒక్కడుగు రాయమ్మా!'' అని చెల్లెల్ని బతిమాలు కొంది సముద్రాలు

అక్కా చెల్లెలూకూడా ఒక్కపోలిక మనుషులే. వాళ్ళివ్వగలిగిన దేదైనాసరే, మంచిగా అడుగుతే చాలు సంతోషంతో ఇచ్చేస్తారు. అంచేత మరి 'అక్క ఆ విధంగా జాలిగా అడిగినప్పుడు చెల్లెలు కాదనలేకపోయింది.

''పోటు లెగిస్తే నువ్వింటికాడుండు. నా నెళ్లొస్తా'' అంది చిన్నమ్మి.

అందుకు అక్క వప్పుకోలేదు. "చచ్చేదాకా ఉండవలసిన పోటే అది ఇవాళ రవ్వంత ఎక్కువగా ఉందంతే! ఆ పాటిదానికి నా పాటు నేను పడకుండా నిన్ను పంపించేదా! అలా వీల్లేదు. ఇవాళ్టికి కాస్త పక్కన సాయం ఉండు, చాలు" అంది సముద్రాలు.

చివరకి చిన్నమ్మికూడా ఓ తట్ట పట్టుకొంది. తోటల్లో పుల్లలేరుకొందికి ఇద్దరప్ప చెల్లెళ్ళూ నెమ్మదిగా బయల్దేరేరు.

ఎండనిప్పులు చెరుగుతోంది గాలి సెగలు విసురుతోంది.

*   *   *

పద్నాలుగేళ్ళ కిందట–ఎస్! అంతే! పద్నాలుగేళ్ళవుతుంది. తల్చుకొంటే నిన్నకాక మొన్న జరిగినట్టుంది–పద్నాలుగేళ్ళ కిందట శేషగిరోసారి అగ్రహారం పెళ్ళి, మూణ్నాలుగు రోజులు కాబోలు అక్కడున్నాడు. అప్పటికి శేషగిరి ఇంజనీరింగ్ పరీక్ష పాసయి, అప్రెంటిస్‌గా ఉన్నాడు. ''అగ్రహారం ఎప్పుడైనావచ్చి నాలుగురోజులపాటు మా ఇంట్లో

భోంచేస్తే తప్పా?" అని కామేశం చాలాసార్లు అన్నమీదట, "సరే: పల్లెటూరెలా ఉంటుందో ఓసారి వెళ్ళి చూద్దాం" అనుకొని బయల్దేరి అక్కడికి వెళ్ళేడు శేషగిరి. వెళ్ళి, నాలుగురోజులు కాబోలు చిన్న హాలీడే ట్రిప్పుకింద అక్కడున్నాడు.

నాజూగ్గా,పొడవుగా,నవనవలాడుతూ లేత తమలపాకులా ఉండేవాడా రోజుల్లో శేషగిరి. అతణ్ని చూడగానే 'ఇతను పెద్దసిటీలో పెరిగేడు. ఇతనికి బాగా డబ్బుంది. ఏ ఇబ్బందీ ఇతనెప్పుడూ ఎరగడు' అని తెలుస్తుంది, అతను ఇంటర్మీడియేటూ, ఇంజనీరింగూ కూడా మెడ్రాస్‌లోనే చదివేడు. అతని తండ్రి అప్పట్లో జీతంకింద నెలనెలా వెయ్యేసి రూపాయలు తెచ్చుకొనేవాడు. ఆయన ఢిల్లీలో ఉండనప్పుడు బొంబాయిలో ఉంటుండేవాడు. రిటైరయేక కాకినాళ్ళో మకాం పెట్టేడు. అతనికి యావత్ప్రపంచంలోనూ బ్రిటిషు వాళ్ళ తరువాత అంతటి ఘనులు ఇండియాలో దక్షిణాది వాళ్లే తప్ప మరొకరులేరనే నమ్మకం ఉండేది. అందుచేత మెట్రిక్ అవగానే చదువుకి కొడుకుని మెడ్రాస్ పంపించి అక్కడ హాస్టల్లో ఉండే కుర్రవాణ్ని జాగ్రత్తగా కనిపెడుతూఉండవలసిందిగా తన బావగారికి చెప్పివచ్చేడు.

అప్పణ్నించీ కూడా మామయ్యాగార్ని వీరునిగా పూజిస్తూ వస్తున్నాడు శేషగిరి. ఆయన పేరు రాజారావుగారు. మేనల్లుళ్ళకీ మేనగోడళ్ళకీ అతను "లండన్ మావయ్య."

రాజారావుగారు చిన్నతనంలోనే లండన్ వెళ్ళి అక్కడ పదేళ్లుండొచ్చేట్ట. అతనికి మెడ్రాస్‌లో భారీవ్యాపారంఉంది. ఇటీవల అతణ్ని మనవలంతా కూడా "అమెరికా తాతయ్య" అంటూంటారు. ఎంచేతనంటే, ఆయన వ్యాపారరీత్యా కనీసం ఏడాదికొకసారి ఉత్తర అమెరికా వెళ్లొస్తూ ఉంటాడు. నాజూకైన మనుషుల్లో నవనాగరీకులు నివసించడానికి ప్రపంచంలోకల్లా ఆయన అంచనా ప్రకారం రెండే రెండు స్థలాలున్నాయి. ఒకటి : చికాగో; రెండు పారిస్

లోకంలో ప్రతి మనిషీ కూడా ఎవరో ఒక బాస్వెల్‌కి జాన్సన్‌గా ఉండితీరుతారుట. లండన్ మావయ శేషగిరికి జాన్సనుగా ఉంటున్నాడు చిన్నప్పుడూ ఇప్పుడూకూడా ఆయనే శేషగిరి పూజించే హీరో.

ఆరోగ్యంగా జీవించాలంటే నవ్వుతూ జీవించగలగడం చాలా అవసరం అంటారు. ఆరోగ్యానికి నవ్వు అవసరం అయినా కాకపోయినా జీవితంలో అవసరాలు తీర్చుకొందికి మాత్రం నవ్వు చాలా అవసరం అని గ్రహించినవాడు లండన్ మావయ్య. డబ్బు రాబట్టటానికి అవకాశాలున్నప్పుడూ, అధికార్లతోనూ ఎక్కువ్వారితోనూ ఉన్నప్పుడూ,

సమానుల్తో అప్పుడప్పుడూ తప్ప నవ్వు నతను వేస్తుచెయ్యడు. ఇతర మామూలు సమయాల్లో అతిగంభీరంగా మహా భయంకరంగా ఉంటాడతను. రాజులకీ, నవాబులకీ, డ్యూకులకీ, చాలా మంది పెద్ద వారికీ చేంతాళ్ళంతేసి పేర్లుంటాయి అంతపెద్ద పేరున్నట్టుంటుంది లండన్ మాంవయ్య ముఖం అతని మామూలు ముఖంతీరు అతను కారు డ్రయివు చేసుకు వెళ్తూన్నప్పుడు స్పష్టంగా తెలుస్తుంది. "ఏవింటీ పశువులు? ఏవింటీ మనుషులు? ఏవింటీ కుష్టురోగులూ, ముష్టివెధవలూ, రోడ్ సెన్స్‌లేని వెధవలూను? ఏవింటీ కంపు, ఏవింటీ కుళ్ళు, ఏవింటీ ఊరు? ఏవింటీ దేశం? ఇక్కడా నేనుండడం?" అనుకొంటున్నట్టుగా అతని ముఖంలో కోపం, క్రౌర్యం, అసహ్యం, ఆశ్చర్యం, జుగుప్స, ఇంపేషెన్సు, సెల్ఫ్‌పిటీ వగైరా అన్నీ కనిపిస్తాయి. ఆ ముఖాన్నే 'ప్రభువులమొహం', 'సర్దార్ మొహం', 'దొరమొహం', లేక 'గొప్పమొహం', అంటారు. అతను రాష్ట్రంలోని ప్రభు వర్గంలో అతి ముఖ్యుడని అందరికీ తెలుసు.

పైకి ఎంతో సీరియస్‌గా అతి గంభీరంగా ఉన్నప్పటికీ నిజానికి లండన్ మావంయ్య ఎంతో సరదా అయిన మనిషని పెద్దలందరికీ తెలుసు. అతను లేనే ఊళ్ళో ఏ పెద్ద పార్టీకూడా జరగ డానికి వీల్లేదు. పార్టీలకి ప్రాణం అతను పెద్దవారికి తెలియని ఆశ్చర్యకరమైన విషయా లతనికి ఎన్నో తెలుసు ఒక మొగుడికోసం ఇద్దరు చేపల వాళ్ళెలా దెబ్బలాడుకున్నారో అతనొకసారి ఇమిటేట్ చేసి మాపెట్టేసరికి, తాగి స్పృహతప్పి పడిపోయిన పెద్దలూ ఆడ పిల్లలూ అంతాకూడా టక్కున లేచి కూర్చొని నవ్వలేక చచ్చిపోయి, అతనికి చేయెత్తి జేకొట్టి వెంటనే మరో పార్టీ కూడా ఏర్పాటు చేసుకున్నారు. అదే మాదిరిగా, ఉపవాసంఉన్న విధవరాలితో దూదేకులవాని సంభాషణ, షావుకారు ఏడుపు, ఆడారివాని ప్రేమ—ఇటువంటి వన్నీ ఇమిటేట్ చేసి చూపించడంలో అతన్ని అందెవేసిన చెయ్యి

మొత్తంమీద లండన్ మాంవయ్య లేనిదే అధికార్లెవరూకూడా ఉండలేరు. అతని వ్యాపారం కూడా సజావుగా చక్కగా సాగిపోతుంది. అతను విస్కీలో చేపలా ఈదగలడు. గోకులంలో కృష్ణుళ్ళా విహరించగలడు డబ్బు దగ్గిర అతి నిర్మోహమాటంగా ఉండగలడు. "ప్లీబియన్ బగర్స్‌నీ ప్రొలిటేరియన్ స్కౌండ్రల్స్‌నీ" మినహాయించేస్తే అతను సర్వమానవ సౌభ్రాతృత్వానికి జోహార్లర్పించగలడు. ముసలికాలం వచ్చినా ఇప్పటికీ కూడా అతను చాలా అందంగా ఉంటాడు. లండన్లో ఉన్న ప్పుడుగాని, అమెరికా వెళ్ళినప్పుడుకాని, అతణ్ని ఇండియన్ అని ఎవ్వరూ అను

కోలేదట. కనీసం, ఏదో తూర్పు యూరపుదేశం వాడయుంటాడని అనుకోడం జరిగిందట అతని రంగు అంత బావుంటుంది అతని మానర్సు అంత పెర్‌ఫెక్ట్‌గా ఉంటాయి. మామూలుగా చూస్తే అతను యూదులమధ్య నాజీలా కనిపించినప్పటికీ, కావలసొచ్చినప్పుడు అతిప్లెజెంటుగా ఉండగలడు "జాలీ గుడ్ ఫెలో" అనే పేరు సంపాదించేడతను

శేషగిరి తన లండన్ మాఁవని ఇప్పటికీ ఎప్పటికీ కూడా హీరోగా చూసుకొంటూ ఉంటాడనడంలో ఏ సందేహమూ లేదు కాలేజీలో ఉన్నప్పణ్నించీ కూడా శేషగిరిక్కూడా ప్రభువులమొహం పెట్టుకు తిరగడం బాగా అలవాటయింది. లండన్ మాఁవయొక్క ఆధిక్యత గ్రహించడంతోపాటు జీవితంలో డబ్బుయొక్క ఆవశ్యకతని కూడా చిన్ననాడే గ్రహించేడతను ఎంత పెద్దవాళ్ళనయినా దెబ్బతియ్యగల శక్తి డబ్బుకున్నదని అతనికి ప్రత్యేకంగా ఎవరూ చెప్పకుండానే తెలిసింది. తను డబ్బుగలవాణ్ణనే సంగతీ, అవతల వాళ్ళంతా డబ్బుకోసం పడిచస్తారనే సంగతీకూడా చిన్నతనంలోనే బాగా తెలుసుకోడంచేత అతని గొప్పముఖంలో వెటకారం మూడుపాళ్ళు కనిపిస్తుంది

శేషగిరి ఫర్‌స్ట్‌ఫాం చదువుతూన్నప్పుడు కమలాకరమనే కాణీలేని కుర్రవాడొకడతనికి క్లాసుమేటుగా ఉండేవాడు చాక

"నిన్న జీర్ణంకావటంలేదంటే మీరిమ్మన్న మాత్ర లిచ్చా, ఇప్పుడొచ్చి ఆ మాత్రలే జీర్ణం కాలేదంటున్నాడు.

లేట్లూ పిప్పరమెంట్లూ తెగతెచ్చుకొని అదేపనిగా శేషగిరి తింటూంటే అవి తినాలని కమలాకరానిక్కూడా తెగకోరిగ్గా ఉండేది కాని వెంటనే నోరువిడిచి అడిగేవాడు కాడు. వాటికోసం అతను తన చుట్టూ తిరుగుతున్నాడని స్పష్టంగా తెలిసినా శేషగిరి ఒకటీ ఒకటీ అలా తింటూండేవాడేకాని ఒక్కటయినా అతనికి ఇచ్చేవాడు కాడు. చాకలేట్ల వైపు అదేపనిగా చూసే "కమలాకరంగాడి ద్రాపిమొహం" చూస్తూంటే శేషగిరికి లోలోపల అతి నవ్వొచ్చేది. అతనికి కమలాకరాన్ని ఊరించడం చాలా సరదాగా ఉండేది కమలాకరం అటూ ఇటూ చుట్టూ తిరిగి ఆఖరికెలాగైతేనేం, "ఒరే గిరీ ! నాకో చాకలేటివ్వవురా ?!" అని

అడుగుతే. "అరె! ఇందాక అడగ లేదేంరా! ఒక్కటే ఉంటే అదిప్పుడే రాజుగాడికిచ్చేసేను." అనేవాడు శేషగిరి ("అప్పుడొరే రాజూ! కమలాగాడి మొహం చూడాలి' నవ్వలేక చచ్చేన్రా!") రాజుగాడు అప్పటి హెడ్మాస్టర్‌గా రబ్బాయి. అతనెప్పుడూ శేషగిరిని చాకలేట్లడిగేవాడు కాదు అడక్కుండానే ఆ అబ్బాయికి తను చాకలేట్లెందు కిచ్చేవాడో, అడిగినా కమలాకరానికి ఎందుకిచ్చేవాడు కాదో అనే విషయం గురించి శేషగిరెప్పుడూ ఆలోచించలేదు. కమలాకరాన్ని తల్చు కొన్నప్పుడల్లా శేషగిరికి చిరునవ్వు పుట్టు కొస్తూంటుంది. దేశం నిండా అటువంటి కక్కుర్తి మనుషులున్నప్పుడు దేశం ఇలా కాక ఇంకెలా ఉంటుందని పిస్తుందతనికి.

చాకలేట్లకోసం కమలాకరం పడి చచ్చిపోయినట్టు అల్లుళ్ళకోసం కామేశం పడి చచ్చిపోయేవాడు. అగ్రహారాలే(అతని కాపురస్థలం, అతనికి ఆరుగురు కూతుళ్ళుండగా నాలుగెకరాల పొలం మాత్రం ఉండేది. అతనికి చదువులేదు ఉద్యోగంలేదు, డబ్బులేదు. అతనికి "ఆశమాత్రం బండెడు!" అని శేషగిరి తల్లి అంటూండేది. పెద్ద కూతుళ్ళిద్దరికీ ఎలాగో పెళ్ళిచేసి మూడో కూతురి వివాహంకోసం అతనారోజుల్లో తంటాలు పడుతూండేవాడు. అతను శేషగిరికి పెద్ద దగ్గిరబంధువేంకాడు కాకపోయినా శేషగిరి తండ్రి దగ్గిర కతను మాటిమాటికీ కాకినాడ వస్తూండేవాడు. అతని ఊరు కూడా కాకినాడకి దగ్గిర్లోలేదు ఏపనీ లేకపోయినా ఎక్కడో వైజాగ్ దగ్గి ర్నించి పనికట్టుకు వస్తూండేవాడతను."

"పంచదారెక్కడుంటే కండచీమలక్క డుంటాయని తెలుసుకోరా నాయనా" అంటూండేది శేషగిరీ వాళ్ళమ్మ ఆవి డెప్పుడూ తెల్లగా మెత్తగా, లావుగా, జబ్బుగా ఎప్పుడూ మంచంమీద నాలుగు తలగడాలు తలకింద పెట్టుకొని పడుక్కు నుండేది. ఆవిడకి పంచదారంటే చాలా ఇష్టం. కాఫీలో అందరికంటే ఓ చెమ్చా పంచదార ఎక్కువ్వేసుకొనేదావిడ. ఆవిడ చాలా నాజూకైన మనిషికూడాను. ఎవరి తాలూకు పిల్లలో కాని ఓసారి చెరుగళ్ళకోసం ఏడుస్తూంటే ఆవిడ చాలా చిరాకుపడి, "మోటుతిళ్ళూ మోటు మనుషులూను!" అనుకొంది. పంచ దారుండగా, పిప్పరమెంట్లుండగా, చాక లేట్లూ బిస్కెట్లూ ఉండగా "చెరుగళ్ళు! అవెందుకూ?" అని చాలా ఆశ్చర్య పోయిందావిడ. ఆవిడకి పువ్వులంటే కూడా చాలా ఇష్టం, కాని మొక్కల్ని పెంచడం అంటే ఆవిడకి చెడ్డ తలనొప్పి. ఫాషన్‌కోసం అయినా ఆవిడెప్పుడూ ఎంత మంచి మొక్కకైనా నాజూక్కోసం అయినా సరే నీళ్ళు జల్లెరగదు. ఆవిడకి కండచీమలంటే అదోరకం భయం

ఉండేది. కనిపించిన చీమనల్లా డి.డి.టితో సర్వెంట్నొచ్చి చంపేస్తేకాని నిద్రపట్టేది కాదు. ఆవిడికి కామేశాన్ని చూస్తే ఇష్టం లేదు.

కాని, శేషగిరి తండ్రి మాత్రం కామేశం ఇంటికొస్తే తగురీతిగా అతణ్ణి ఆదరించేవాడు. "పేదవాడైనా ఎంత వినయం!" అని కామేశాన్ని మెచ్చుకొనేవాడతను. డబ్బడక్కుండా అణకువగా వినయవిధేయతలతో ఉన్న బీదవార్ని చూస్తే అతని కదొక విధమైన ఆనందమూ, సంతృప్తీ కలిగేవి భిక్షాధికార్ల మంచితనమే లక్షాధికార్ల సెక్యూరిటీ అనే విషయం ఎలా గ్రహించేడోకాని గ్రహించగలిగే డతను. "కుర్రాణ్నోసారి మా ఇంటికి రానియ్యకూడదా బాబూ?" అని కామేశం అంటే "సరే" నన్నాడు శేషగిరి తండ్రి.

పల్లెటూరి లైఫ్ ఎలా ఉంటుందో మచ్చుకోసారి చూదాం అని శేషగిరిక్కూడా కుతూహలం కలిగింది. అందుకనే బయల్దేరి వెళ్ళేడు.

వెళ్ళేడు కాని, కామేశం చూపించే ఆదరణ చూసి శేషగిరెంత మాత్రం మోసపోలేదు. "కూతుర్ని దానికనీ దీనికనీ దగ్గిరికి పంపించి నిన్ను మచ్చిక చేసుకోవాలని చూస్తాడుస్మా! జాగ్రత్త మీదుండు", అని అతను బయల్దేరేముందు తల్లి హెచ్చరించింది. అటువంటి హెచ్చరికల అవసరం అతని కెంత మాత్రం లేదు. బోల్తా కొట్టించాలే కాని బోల్తా పడకూడదని అతనికి బాగా తెలుసు ఆడవారి విషయంలో — అప్పటికతనికి ఇరవయ్యొక్కేళ్ళ వయసే అయినప్పటికీ — అతని కప్పటికప్పుడే నాలుగేళ్ళ అనుభవం ఉన్నదనే సంగతి అతని తల్లికి తెలీదు ఆ ఫీల్డులో మంచి ఎక్స్పర్ట్ అనే పేరుకూడా అతను సంపాదించేడు. పరుపు కాయల కోసం చిలకలు ప్రతిచెట్టూ వెతికినట్టు, వెళ్ళిన ప్రతిచోటా ఆడపిల్లలకోసం వెతకడం నేర్చుకున్నాయతని కళ్ళు.

కామేశం ఉంటోన్న పల్లెటి అగ్రహారం చూసి శేషగిరి అసహ్యించుకున్నాడు. "అసలు మన తెలుగువాళ్ళు డర్టీ ఫెలోస్" అనే అభిప్రాయం అతని కెప్పణ్ణించో ఉంది. అగ్రహారం చూసేక, "ఈ పల్లెటూరి వెధవలు మరీ డర్టీ బూర్స్" అనిపించిం దతనికి. బతుక్కి బాగులేకపోయినా రైతుజనం అంతాకూడా రూపులకి మాత్రం అజ్ఞాతవాసంలో ఉన్న రాజుల్లా ఉండడం అతనికి చాలా చిరాక్కలిగించింది. "రైతు వెధవల కింత పర్సనాలిటీ ఎందుకు?" అనుకున్నాడతను.

వెళ్ళివెళ్ళగానే కామేశం మూడో కూతురి కోసం శేషగిరి కళ్లు తిరగడం మొదలుపెట్టి ఆ పిల్లని కనిపెట్టి "ఫరవాలేదు, పకడ్బందీగానే ఉంది" అని సర్టిఫికేటిచ్చేయి.

ఆ పిల్ల పేరు లలిత. పదహారేళ్ళకి ఆపిల్ల గుర్రంలా ఎదిగింది. పంచదార్లాగా పనసతొన్లాగా ఉందామె. పల్లెటూరితనం కొంత కనిపిస్తున్నప్పటికీ ఆ వయసు ఆడపిల్లలకున్న గడుసుతనం కొంచెం ఆమెలో కనిపిస్తోంది. ఇంగ్లీషు చదువు లేకపోయినా, తెలుగు చదువు కొంత వరకూ ఆమె చదువుకున్నట్టుంది. మొత్తంమీద ఆమె, కొంచెం నిమ్మరసం తగిలిన పంచదార పానకంలా ఉంది.

కామేశం తనకి 'దాన్నంటగడదామని' బండెడాశతో ఉన్నాడని శేషగిరికి తెలుసు. పిల్లకూడా బాగానేఉంది. గుడ్ మీట్ ! అయితేనేం ? పంచదార్లాగా పనసతొన్లాగా ఉంటే చాలు ఏ పిల్లనైనా పెళ్ళాడేవొచ్చు ననుకొంటే, అలాటి పిల్లలు ముష్టి వాళ్ళల్లోకూడా చాలామందుంటారు — పెళ్ళాడతామంటే చేసుకొందికి సిద్ధంగా! బంధుత్వం వీలు చూసుకొని డబ్బున్న అల్లుణ్ని 'చవగ్గా ఛాన్సు కొట్టేద్దా మను కుంటున్నాడీ కామేశంగాడు'. అతని 'అడాసిటీ'కి ఆశ్చర్యపోయేడు శేషగిరి పల్లెటూరి వెధవలుకూడా గడుసు వెధవలే ! అయితే శేషగిరేనా గడుసు వాడు కాద్ది ?

కామేశంగాడికి మస్కా కొట్టాలి. మంచి కూతుర్నే దాచిపెట్టేడు. పిల్లని చూపించి గోతివైపు నడిపించి బోల్తా కొట్టిద్దాం అనుకుంటున్నాడు. ఇలాటి వెధవని బోల్తా కొట్టిస్తే ఉంటుంది తమాషా ! పిల్లకూడా ఫరవాలేదు. రుచి తెలీక బెదురుతోందంతే.

కామేశంగారిల్లు "అశోకుడి టైంలో కట్టించుంటారు." కప్పుమీది పెంకులన్నీ నాచుపట్టి ఆకుపచ్చగా ఉన్నాయి. కప్పు కూడా సరిగా లేకుండా, లొత్తలుపడి ఎగుడు దిగుడుగా ఉంది ముందువైపు నడవలో రెండు కొట్లున్నాయి. అందులో ఓ కొట్లో బెడ్డింగూ తోలుసంచీ పడేశాడు శేషగిరి. ఇంట్లో ఉన్నవాళ్లు కామేశం కాక అతని నలుగురు కూతుళ్లు. మిగతా ఇద్దరూ అత్తవారిళ్ళల్లో ఉన్నారు. కామేశం భార్య చనిపోయి అప్పటికి ఏడాది దాటింది. అతను చాలా చిక్కుల్లోనూ బాధల్లోనూ ఉన్నాడని చూడగానే తెలుస్తుంది కాని అతను శేషగిరిని చాలా గౌరవంగానూ అభిమానంతోనూ చూసుకున్నాడు. శేషగిరి నతనే విధంగానూ అనుమానించలేదు. ఐశ్వర్యవంతుల కేవో కొన్ని మంచి లక్షణాలు లేకపోతే వారంత అదృష్టవంతులుకాలేరని అతని నమ్మకం. కుచేలుడికి కృష్ణుడియందుండే లాటి నమ్మకం అతనికి ఐశ్వర్యవంతుల యందున్నదని స్పష్టంగా తెలుస్తుంది. అతను శేషగిరిని బాహాటంగా ఏమీ అపనమ్మకం లేకుండా ఇంట్లో విడిచి పెట్టేసేడూ

శేషగిరి కళ్లు అటూ ఇటూ పరిగెడుతూ లలితను వెంటాడుతున్నాయి. ఆమె తలుపుల రెక్కలచాటునా, నూతిగట్టు

పక్కనా, గోడలవారనా దాగుంటోందే కాని ఎదురుగా తారసపడ్డంలేదు. తండ్రికి తననా కుర్రవాడి కివ్వాలనుందని ఆమెకి తెలియకపోలేదు. అందుచేత ఆమెకి సిగ్గుగానూ, శేషరిగి కళ్లు చూసి భయంగానూ కూడా ఉంది. అసహాయలైన ఆడపిల్లల యెడల అతను చాలా చొరవ చూపించగలడనే విషయం ఆమె కొంచెం ఆచోకీ కట్టినట్టుంది. హైస్కూలు ఆడపిల్లలు కొంతమంది, ఉన్న రంగుకంటే పెదిమలు ఎర్రగా కనిపించడానికి పెదిమల్ని నాలికతో తడిచేసుకొంటూ ఉండడం శేషగిరి గమనించి, తనుకూడా ఆ అలవాటు చేసుకున్నాడు. పాము నాలికలా మాటిమాటికీ అతని నాలిక అలా బైటికి రావడం చూసి లలిత ఇంకొంచెంగా భయపడింది.

వెళ్ళిన మర్నాడు, పగలు పదకొండు గంటలకి కొట్లో కూర్చున్నాడు శేషగిరి శీతాకాలం అవడంచేత బైటకి వెళ్ళినా అట్టే వేడిగాలేదు. చిన్నగా చదరంగా ఉన్న కిటికీలోంచి చూస్తే వాకిట్లో ఎండ, సినిమాలో ఎండలా, వేడిలేకుండా కనిపిస్తోంది. కొట్లో అదొకరకం ముక్క వాసన వేస్తోంది. గోడని రాములవారి పట్టాభిషేకం బొమ్మొకటి దుమ్ముపట్టిన అద్దంలోంచి అలుక్కుపోయి కనిపిస్తోంది. ఐస్‌బాక్సులోంచి అప్పుడే తీసినట్టుగా కొట్టంతా అతి చల్లగా ఉంది. కిటికీకి పక్కగా గోడమీద బొగ్గుతో ఏవరో

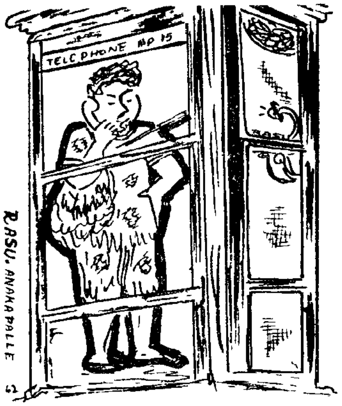

"హలో, శెట్టిగారూ! మీరు బిచ్చగాళ్ళకి 'అన్నదానం' చేస్తున్నారటగా — అదెన్ని గంటలకో కాస్త చెప్తారా? "

ఓ మనిషి ముఖం గీసేరు. ఆ బొమ్మ కళ్ళని ఆ తర్వాతెవరోకాని మేకుతో పొడిచిపొడిచి రెండు గుంటలు చేయడంచేత అదొక చచ్చిన ముఖంలా కనిపిస్తోంది కొట్టంతా ప్రేమకి దూరంగా చావుకి దగ్గరగా ఉన్నట్టనిపిస్తోంది. ఎక్కడో ఎవరో ఆడమనిషి మరింక ఎన్నటికీ తిరిగిరాని ఎవరిగురించో కాని తల్చుకుతల్చుకొని వరసపెట్టి ఏడుస్తోంది. సముద్రంలో ఉండిపోయిన వారికేకలు గాలికీ అలలకీ సన్నగిల్లిపోయి వినిపించినట్లు ఆ మనిషి ఏడుపు ఉండి ఉండి హీనంగా వినిపిస్తోంది. ఊళ్ళో అంతా పొలాల్లో పనుల్లోకి పోడంచేత అలజడేం లేకుండా అంతా ప్రశాంతంగా ఉన్నట్టనిపిస్తోంది. దగ్గర్లో ఎక్కడ ఏమాత్రం చప్పుడయినా సుస్పష్టంగా వినిపిస్తోంది. ముంజూరుకింద ఓ ముసలమ్మ ఓ పిండిబొమ్మలా కూర్చొని, మంచం మీద

ఎండ వేసిన వడియాలకి కాపలాకాస్తోంది. రెండిళ్ళ మధ్యా ఎండలో ఓ పంది ఏనుగులా నెమ్మదిగా నడిచివెళ్తోంది. "ఈ ఊళ్ళో మనుషులకంటె పందులే నయం" అనుకున్నాడు శేషగిరి.

అంతలోనే—

లలిత వచ్చింది.

భోజనానికి పిలవడానిక్కా బోలు కొట్టు గుమ్మందగ్గరకి వచ్చింది అందు కోసం అలా, గూట్లో సాలీళ్లా వెయిటు చేస్తూన్న శేషగిరి, కప్పని పాము పట్టి నట్టు ఆమెని రెక్కపట్టుకు లోనికి లాగి తలుపువారకి ఈడ్చుకుపోయేడు.

లలిత హడలిపోయింది.

అంతకు ముందుకాని ఆ సమయంలో కాని ఆ పిల్ల కళ్ళల్లోని బెదురూ, ఆ పెదవుల్లో జాలీ, ఆ రూపులో దైన్యం అవేవీ శేషగిరికి కనిపించలేదు ఆమెని ఎలాగైనా అదిమిపెట్టాలనే అతని తాప త్రయాన్ని ఆమె ఎలాగైనా విదిలించుకు వెళిపోదామనే నిశ్చయంతో ఎదుర్కొం టోంది ఆ సమయంలోకూడా, ఆమె తొడుక్కున్న పువ్వుల జాకెట్టు గుడ్డ గజం పావలా పరకదనీ, ఆమె వేసు కున్న ఎర్రవోణీ గజం అరణాల పరక్కి మించదనీ అతను గమనించగలిగేడు తలంటుస్నానం చేసింది కాబోలు, ఆమె జుట్టంతా కుంకుడుకాయ వాసన వేస్తోంది. భారంగా ఉన్న ఇంజన్లా ఆమె గుండెలు ధనధన కొట్టుకోడం అతని చేతికి తెలు స్తోంది పరాయి సొమ్మని గ్రీడీగా చక చకా పీనారివాడు లాగినట్టు ఆమెని గబ గబా ముద్దులాడబోయేడు శేషగిరి. ఆమె గింజుకు గింజుకుని చివరకి బలం చాలక పోవడంచేత, కోపంతో వెనక గోడకి రఫీమని తల చేర్చుకొని అతని కళ్ళల్లోకి స్పష్టంగానూ అసహ్యంతోనూ చూస్తూ, "దొంగలాగ ! ఛీ !'' అంది.

శేషగిరి చప్పుడు చెయ్యకుండా వెటకారంగా నవ్వేడు నవ్వి, "నేను మామూలు దొంగని కాను ! బందిపోటు దొంగని !" అన్నాడు. ఆ పిల్ల అతని మాటలు విన్నట్టులేదు. అతని కళ్ళల్లోకి నిర్ఘాంతపోయి అలా చూస్తోంది. ఆమెకి వళ్ళంతా జారిపోతున్నట్టయి పోతోంది. భయంగా అతి భయంగా ఉందామెకి. ఆ కళ్ళూ ఆ నవ్వూ, పెదిమెలమీదికి మాటి మాటికీ పాకిరే ఆ నాలికా చూస్తే, వళ్ళంతా నీరయిపోతున్నట్టుగా అనిపిం చిందామెకి

''ఇంకా నిజం చెప్పాలంటే, నేను రాక్షసుణ్ణి '" అన్నాడు శేషగిరి సర దాగా నవ్వుతూ.

ఆ నవ్వు మళ్ళీ చూడగానే లలిత కెవ్వున కేక వేయబోయింది కాని, గొంతుకలోంచి కేక పెగిలిందికాదు. కిటికీ లోంచి వచ్చే వెలుగు అతని మీద స్పష్టంగా పడుతోంది ఎవరూ లేరను కొన్న వంటగదిలోకి వచ్చేసరికి ఎదురుగా గదిమధ్య తోకమీద నిటారుగా నిలబడి,

చప్పుడు చెయ్యకుండా, వికృతంగా వికటంగా నవ్విన, ఎత్తుగా సాగిన, పాము పోలిక అతన్లో కనిపించిందామెకి దాన్తో ఆమెకి మూర్ఛ వచ్చేట్టయిపోయింది కాని, అంతలోనే బలాన్నంతా నిలదొక్కుకుని శక్తంతా వినియోగించి అతణ్ని తోసేసి వాయువేగ మనో వేగంతో బైటపడిందామె

ఆ సాయంకాలం లలిత కనిపించలేదు

"పిల్ల లేరీ?" అని కామేశాన్ని అడిగేడు శేషగిరి

పక్క పల్లెటూళ్ళో ఎవరో చుట్టాలింట్లో మూడు రోజుల పెళ్ళంటట మూడు రోజులూ అక్కడుండడానికి లలితా మరో ఇద్దరు పిల్లలూ వెళ్ళేరట

ఆ సంగతి తెలిసేసరికి, పిట్ట తప్పించుకుపోతే పిల్లి తహతహలాడి పోయినట్టయిపోయేడు శేషగిరి

రాస్కెల్ ఉడాయించేసింది' తెలుగు చదువేదో కొంత చదివినట్టుంది దొంగ రాస్కెలు ఇలాటి ముండలు మంచీ చెడ్డా పాపం పుణ్యం అంటూ పదోయేటనించీ లెక్చర్లు దంచుతారు అందుకే ఆడదాన్ని రాతియుగంలో ఉంచినట్టుంచాలంటారు తెలివిమీరిపోయిన ఇడియట్సు ఈజీగా లొంగరు "తెలివిమీరిపోతే–దబాయింపు సెక్షను–జులుం పనికిరాదు అయితే ఏం చెయ్యాలి? ఆకర్షించి మోసం చెయ్యాలి లేక మోసంచేసి ఆకర్షించాలి" అని క్రూడుగా మోటుగా ఆలోచించి ఒక నిర్ధారణకి రాలేదు శేషగిరి "టాక్టిక్స్ మార్చాలి, నాటకం మరోలా ఆడాలి" అనే విశ్చయానికి వచ్చేడతను లలిత వెళ్ళిపోడంతో అతని అభిమానం దెబ్బతింది. ఏదైనా జయం సంపాదిస్తేగాని ఈవూరొదల కూడదనుకున్నాడు కన్వీనియంట్‌గా ఉంటుందికదా అనుకొంటే లలిత "దగా చేసింది" అందుచేత వేరే ఏ పిట్టకోసం ఎక్కడ వెతకాలీ అని ఆలోచించగా శేషగిరికి జోగులు గుర్తుకొచ్చేడు

జోగులు (అతనూ అగ్రహారంలోనే ఉంటున్నాడు) ఇరవయ్యేళ్ళనించీ (అంతే వయసతనికి) ఎండిపోయున్నాడు అతను వేసుకొనేది పొట్టి నల్లనిక్కరు, తొడుక్కొనేది పొడుగుచేతుల పొట్టి బనీను ఎదగడం అతను అయిదడుగుల మూడంగుళాల మేరకి ఎదిగి, ఆ తరువాత అక్కడకలా దిగబడిపోయుండి పోయేడు అతని కళ్ళెప్పుడూ చుట్టలకోసవూ, తిండికోసవూ, వెతుకుతూ ఉంటాయి. కామేశానికతనేదో దూరపు చుట్టం. కామేశం ఇంటికి శేషగిరి వచ్చీరాగానే జోగులొచ్చి అపెండెన్సు మార్కుచేసుకున్నాడు మార్కుచేసుకొని శేషగిరి తాలూకు సామానంతా పరీక్షించేడు పరీక్షిస్తూ పరీక్షిస్తూ తనేదీ ఎత్తుకుపోకుండా శేషగిరి కనిపెడుతున్నాడనే విషయం కనిపెట్టేడు. కనిపెట్టి శేషగిరిని, "ఏం చదివేవు? ఇంజనీరింగా? అంటే

ఒవర్‌సీలేనా ? నౌఖరిలో చేరితే జీతం ఎంతిస్తారు ? కప్పీలు బాగా కిడతాయంటారు, ఎంత కిడతాయి ?" అంటూ ప్రశ్నించేడు శేషగిరికి ఇంకా పెళ్ళి కాలేదని తెలిసి, "మా కామేశం బావ కూతురుంది దాన్ని చేసీసుకో" అని లలిత గురించి రికమెండ్ చేసేడు "అదంటే వాడికి ముద్దు ! అంచేత పొలం నీ పేర రాయించేసుకో !" అని సలహా ఇచ్చేడు. "చుట్టలు కాలుస్తావా ? లేక సిగరెట్లా ?" అని పొగాకు ప్రశ్నొకటి వేసేడు "చుట్టలుతప్ప నేనెప్పుడోగాని సిగరెట్టు ముట్టను అదైనా నీలాటి వాళ్ళిస్తేనే !" అని స్వవిషయం స్పష్టంగా తెలియ జేసేడు ఆ రెండురోజుల్లోనూ శేషగిరిదగ్గిరకతను పదిసార్లయినా వచ్చేడేకాని తీసుకోగలగడం మాత్రం రెండు సిగరెట్లే తీసుకోగలిగేడు

శేషగిరి ఆ వూరికి వచ్చిన మర్నాటి ఉదయం కామేశంగారి ఇంటి కెదురుగా జోగులు ఎవరితోనో ఇరవయ్యేళ్ళపిల్లతో మాటాడుతున్నాడు ఆ పిల్ల "పల్లెటూరి పశువే" కాని "ఎంత అందమైన పశువు! వాట్ ఎ బ్యూటిఫుల్ బీస్ట్ !"

ఆమెకి గంపంత కొప్పూ, కుండంత గుండే ఉన్నాయి రంగు పాలకోవా రంగులో ఉంది. ఆ సమయంలో ఆమె చారెడేసి కళ్ళనిండా ఆశ్చర్యం ఉంది ఆమె చిన్ననోరు ఎర్రదానిమ్మపండు పగుల్లా ఉంది. అందులో తెల్లదానిమ్మ గింజల్లా పలువరసుంది మామిడి పండులా బొద్దుగానూ, చెరుగ్గళ్ళా పొడుగ్గానూ కూడా కనిపిస్తోందామె ఆమె వంటిమీద—మెళ్ళో నల్లపూసలూ, చేతులకి గాజు గాజులూ తప్ప—ఇంకే ఆభరణాలూ కనిపించడంలేదు నెత్తినున్న తట్టని రెండుచేతుల్లోనూ పట్టుకొని, సరదాకి రాణీగారెవరో బీదభామ వేషంవేసినట్టు నిటారుగా నిలబడి జోగుల్తో మాటాడుతోందామె.

మన్మధుడి తమ్ముళ్ళా తయారై పోయి వరండాలో నిల్చున్నాడు శేషగిరి అప్పటికప్పుడే స్నానం చేసేసి, తలకి వాసన్నూనె రాసి దువ్వేసి, ముఖానికి స్నో పూసి పౌడరు కొట్టేసి, స్నో వైట్ మెడ్రాస్ లుంగీ కట్టేసి, మిల్కు వైట్ వైట్ షర్టొకటి తొడిగేసి, కొంచెం తడిసీ తడియని టర్కీ టవెల్ భుజాన్న అలా ఉంచేసి, సికరెట్టొకటి వెలిగించేసి, సామన్తరాజుయొక్క తప్పు క్షమించేసిన పిమ్మట దయతో నవ్వే చక్రవర్తి నవ్వొకటి ముఖానికి తగిలించేసుకు నిలబడ్డాడతను

"ఒవురా కొత్తబాబు ?" అని ఆమె జోగుల్నడుగుతోంది

"మా కామేశంబావకి చుట్టం !"

"అల్లుడా ?"

"అల్లుడవాలంటే లక్షిచ్చి కొనాలి మామూలురేటుకి దొరకడు "

"ఏం చేస్తన్నాడు ?"

"ఉంగళి పేరెన్న ?"
"పింగళి సూరన్న"

"ఇంజనీరు పని చేస్తాడు"

"అంటే ?"

"అంటే, కంపలేరడం, కలుపు తియ్యడం, పిడక లెట్టడం కాదు"

"మరైతే అదేటో సెప్పరాదా ?"

"ఇంజనీరు పనంటే, పెద్దపెద్ద ఇళ్లూ, పదేసి అంతస్తుల మేడలూ, పెద్దపెద్ద వంతెన్లూ, పేద్ద ఏరోప్లేన్లూ — అంటే విమానాలూ కట్టడం అన్నమాట ఆ బాబు ఆ పన్లన్నీ చేస్తాడు"

"నిజంగానా ??"

"కాపోతే !"

"ఆ బాబే ??"

"ఆఁ ! ఆ బాబే ! అదేవిఁ టాలా చూస్తున్నావు ? దెయ్య వఁనుకున్నావా, భూతఁ వనుకున్నావా లేక మంత్రంవేస్తే నిలబడ్డ నల్లరాతి బొమ్మనుకున్నావా — అలా చూస్తున్నావు ? మనిషే ! మనిషే ! కావలిస్తే వెళ్ళి ముట్టుకు చూడు !" అన్నాడు జోగులు.

శేషగిరిని అతనెవరో పరలోకపు వింతమనిషయినట్టు ఆశ్చర్యంగా చూస్తూ వెళ్ళిపోయిందామె

లలితావాళ్ళూ పెళ్ళికి వెళ్ళిపోయేక శేషగిరి కేమీ తోచడంలేదు మరేదీ బిజినెస్ కనిపించకపోతే బిచాణా ఎత్తేద్దాం అనికూడా అనుకున్నాడు కాని, అంతలోనే పొద్దున్న తనగురించి అడుగుతోన్న ఆడమనిషీ, సిగరెట్లకోసం చచ్చిపోయే జోగులూ గుర్తుకొచ్చేరు జోగుల్ని మొదటిసారి చూసినప్పుడే, "ఎవడు పావలా డబ్బులూ, పావలా చుట్టలూ, నాలుగు వేడివేడి ఉల్లిపెసరట్లూ ఇస్తాడో వాడి కా ఖరీదుకి యావద్భారద్దేశాన్ని అమ్మిగలడు వీడు" అనే అభిప్రాయానికి వచ్చేడు శేషగిరి. పొద్దున్న కనిపించిన ఆడమనిషి గురించి తీవ్రంగా ఆలోచిస్తూ "ఇలాటి వ్యవహారానికి జోగుల్లాటివా డుండితీరాలి !" అనే నిశ్చయానికూడా వచ్చే డతను

అందుచేత వెంటనే జోగుల్ని పిల్చి, "ఎవరా మనిషి ?" అని అడిగేడు శేషగిరి.

"ఏ మనిషి ?" అని జోగు లడిగేడు.

"పొద్దున్న నీతో మాటాడుతున్న మనిషి"

"ఆడా, లేక మొగా ?"

"మొగైతే నాకెందుకు ? ఆడే !"

"ఎలా ఉంటుంది ?"

''హల్వా, రసగుల్లా, కోవాబిళ్లా—అలా ఉంటుంది ఒకటో రకం చిలక' నా గురించి నిన్నేదో అడిగింది."

"అదా?'"

"అదే' ఎవరిది?"

"పోలిగాడి పెళ్లాం' అదెందుకు నీకు?"

"కావాల్నాకు."

"తంతుంది"

"తన్నదు"

"ఒకవేళ తంతే?"

"తాపుల్ను వ్వు తింటావు."

"ఒట్టినే తినేదా?''

"గట్టిగానే తిను''

"బాబూ' ఈ గొడవల్లో నన్ను ఇరికించకు బుర్రగీయించుకోడానికి కాణీ లేదెలారా భగవంతుడా అని నే నేడుస్తూ ఉంటే చిన్నారి చిలకలూ గుజ్జారి గులకలూ నాకెందుకు?"

"నీక్కాదు, నాకు'"

"చేతిలో ఎర్రనేగాణీ. .''

"పావలా ఇమ్మంటావా?"

"పొద్దున్నించీ తాగుదాం అంటే—కాఫీలూ టీలూ అటుంచు—తాగడానికి అవ్వచ్చయినా దొరక్క చస్తున్నాను మరింక పావలా ఇస్తే ఏం చేసుకోను? మరో మూడు పావలాలైనా ఇలాపడీ'" అని డిమాండు చేసేడు జోగులు

జోగులికి కనపడకుండా పర్సులోంచి రూపాయి తీసి అతని చేతికిస్తూ, "మరలా అయితే స్నేహితుడికి సాయంచెయ్యడం మర్చిపోనన్చెప్పి ఒట్టువెయ్యి'" అని శేషగిరి కవుంటరు డిమాండు చేసేడు.

రూపాయి అటూఇటూ తిప్పి చూసు కొని నిక్కరు జేబులోకి తోసేసి, "మా అమ్మతోడు' నా సంగతి నీకింకా సరిగా తెలీడంలేదు స్నేహం కోసం ప్రాణం తీసేసి ఎదరపెట్టీమంటేఅలాపెట్టేస్తాను'' అంటూ జేబులోంచి చెయ్యి తీసి, తన ప్రాణాన్ని ఎదరగా ఎలా పెట్టేస్తాడో చూపించి, "నమ్మకం చాలకపోతే ఈ వూళ్లో ఎవర్నయినా అడిగి చూడు,'' అన్నాడు జోగులు.

అప్పటికి సాయంకాలం అయింది మంచం మీదున్న పెట్టెలోంచి శేషగిరిని అడక్కుండానే సిగరెట్టొకటి పైకిలాగి యీజీగా ముట్టించేడుజోగులు ఆతరవాత ఇద్దరూ వరాండాలోకొచ్చేరు శేషగిరి ముఖాన్నిబట్టి, దుర్మార్గం చేసి అయినా సరే జయం సంపాదించి తీరాలనే ఉద్దేశం ఆతనికున్నట్టు తెలుస్తోంది

అగ్రిమెంటయేక వరాండాలోకి వస్తూ "నీకెందుకు శ్రమ? నువ్వలా గుళ్ళో దేవుళ్లా ఆ కొట్లో అలా కాలుమీద కాలు వేసుక్కూర్చో' ముండని మూణ్నిమ షాల్లో బుట్టలో వేసుకొచ్చి నీ పాదాలదగ్గిర కట్టి పడీకపోతే నేను జోగులుగాణ్ని కాననుకో'" అంటూ శేషగిరికి జోగులు హామీ ఇస్తూండగానే, నెత్తిన కంపల తట్ట పెట్టుకొని వెంట ఓ గొర్రెపిల్లని వేసు

కొని 'పోలిగాడి పెళ్లాం' అట్నించి వస్తూ వాళ్ళని చూసి ఆగింది.

శేషగిరి గుండెలు గబగబా కొట్టు కొంటున్నాయి ఒక క్షణంపాటు దుర్మార్గపు ముఖంమార్చి, నవ్వు ముఖం లోకి మారాలన్న సంగతి కూడా మర్చిపోయి తరవాత సర్దుకున్నాడు

ఆమె శేషగిరి నుద్దేశించి,

"ఏంబాబు? రేత్తిరికి పాలుగాని పడతాయేటి? సిక్కటి గేదిపాలు, తెమ్మంటారేటి?" అని అడిగింది

ఆమె నలా చూస్తూ మళ్ళీ అలా ఉండి పోయేడు శేషగిరి

పెద్దచిత్రకారు దెవరో చిత్రించే డన్చెప్పి ఆ మధ్య ఏదో పత్రికలో ఒక మంచి బొమ్మ పడింది బొమ్మ కింది పేరు శేషగిరికి సరిగా జ్ఞాపకంలేదు సీతో,సావిత్రో,అరుంధతో ఆ మూడింట్లో ఏదో ఒకటయుండాలి బొమ్మ మాత్రం చాలా బ్యూటిఫుల్‌గా ఉంది పెద్ద సెక్స్ అపీల్ లేకపోయినా బొమ్మలో ఏదో గమ్మత్తుంది నెత్తి మీదున్న తట్టతీసేస్తే ఎదురుగా నిల్చున్న 'పోలిగాడి పెళ్ళాం' అచ్చంగా ఆ బొమ్మలాగే ఉందనిపించింది శేషగిరికి ఆ బొమ్మని చూసినప్పుడుగాని, ఈ మనిషిని చూస్తోన్నప్పుడుగాని తనలో భక్తిభావం కాని, కనీసం సోదర భావం గాని కలక్కపోడం గురించి శేషగిరికి ఆశ్చర్యం ఏ మాత్రంకూడా కలగలేదు మంచి పతివ్రత నెవర్తెనైనా సెలెక్ట్‌చేసి ఒడుపు చూసి ఒకటోరకం టోపీ వెయ్యాలని అతని కప్పటికప్పుడే చాలా కోరిగ్గా ఉంది

"ఏం బాబు? పాలు కావాలేటి?" అని మళ్ళీ అడిగిం దామె

పట్నంనించి వచ్చిన ఇంజనీరుగార్ని చూసి ఆమె గుండెలు ఉత్సాహంతో కొట్టుకుంటున్నాయనేది స్పష్టంగా తెలుస్తోంది "షూర్ సక్సెస్' జయం తధ్యం" అనుకున్నాడు శేషగిరి అయినా, ఎందుకైనా మంచిదన్చెప్పి — వాళ్ళమ్మకి ఫావరేట్‌గాడ్, ఇష్టదైవం — తిరపతి వేంకటేశ్వరుడికో నమస్కార బాణం మనసులోంచే విడిచిపెట్టేసేడు. రాబోయే జయలక్ష్మిని తల్చుకోగానే అతనొక్కసారిగా పారిస్, లండన్, న్యూయార్క్ మూడూ ఒక్కసారి చూసొచ్చేసినంత సంబర పడిపోయేడు ఆ సంతోషంలోనే అతని మనసొక్కసారి చివుక్కుమంది. 'మధ్యవర్తి ప్రమేయం అక్కర్లేకుండానే దీన్తో ఎరేంజిమెంటు కుదిరిపోయేట్టుంది' ఈ వెధవ పింప్‌గాడిగురించి అనవసరంగా రూపాయి వేస్ట్ అయింది ' ఆ క్షణంలో అతనికి జోగుల్ని చితక పొడిచెయ్యాలన్నంత కోపం వచ్చింది 'వీడికి—ఈ సెంట్రల్ వెధవకి—మరింక సిగరెట్లు బంద్ చేసెయ్యాలి,' అని తీర్మానించుకొన్నాడు శేషగిరి

అంతలోనే జోగులు ఆ మనిషితో "రావే రావే పట్టుకురా' రాత్రికో పావు

శేరు పట్రా. ఇంటిదగ్గిర బాగా కాచి మరీ పట్రావాలిస్మీ! మర్చిపోయేవు గనక! బాబు ఈ కొట్లోనే ఉంటాడు. పట్టుకొచ్చిచ్చి'' అన్నాడు.

జోగులు ఆమెతో ఆ మాటలంటూన్నప్పుడు శేషగిరి ఆమెవైపదే పనిగా చూస్తూ కొకారి నవ్వు నవ్వుతూ నిల్చున్నాడు ఆ నవ్వుచూసి ఆమె ఒక్క క్షణం ఆశ్చర్య పడ్డట్టుంది ఆ తరవాత ఆమెక్కూడా నవ్వొచ్చింది

''నాల్రోజులుంటారేటి బాబూ?'' అని నవ్వుతూనే అడిగింది. అందుకు సమాధానంగా,

''ఆఁఆఁ' ఉంటా డుంటాడు! నీకోసం నాకోసం ఇక్కడ కాపరం పెట్టి కూర్చుంటాడు'' అని వెటకారం చేసేడు జోగులు.

అప్పుడు శేషగిరి అందుకొని, ''ఎల్లుండిదాకా ఉంటాను ఆ తరవాత '' అని మధ్యలో ఆగి చిరునవ్వు నవ్వుతూ, ''. .చూదాం'' అన్చెప్పి మళ్ళీ ఆగి, ''నీ 'గేదెపాలు' బావుంటే ఉండిపోతాను. ఏం?'' అని తమాషాగా ముగించేడు అప్పుడతని ముఖంచూస్తే, మనసులో కల్మషం ఉన్నట్టుగా తెలియనే తెలియదు ఆ మాటలు అంటూ అతను, చిన్న కూతుర్ని పలకరించే కన్నతండ్రిలా నవ్వేడు.

జయం షూరే అనుకున్నాడు కాని ఆ రాత్రికి మాత్రం అది చేకూర్లేదు శేషగిరికి

ఆలస్యంగా వస్తుందనుకొంటే ఆమె చాలా వేగిరం వచ్చేసింది ఆ రావడం కూడా రహస్యంగా రాలేదు చాలా బాహాటంగా వచ్చింది వచ్చిన విధంలో కూడా తక్కుతూ తారుతూ రాలేదు పుట్టింటికి ఆడపిల్లొచ్చినట్టొచ్చింది దాన్తో శేషగిరి గాభరా పడ్డాడు

ఆ రాత్రి ఏడుగంటల కామె కంచు గిన్నెతో పాలు తీసుకొచ్చి తిన్నగా కొట్లో కిటికీలో పెట్టేసరికి శేషగిరి, పెద్ద సైజు కోడిపెట్టని చూసి ఏం చెయ్యాలో తెలియని పిల్లిలా అయిపోయేడు జడిసిపోని ఆవున్చూసి బెదిరిపోయిన పెంపుడు కుక్కలా అలా పక్కనించి ఈర్ష్యగా చూస్తూ నిలబడిపోయే డతను నాయకురాలికి అపచారం తలపెట్టి, ఆమె ఎదర పడేసరికి బెదిరిపోయిన బంటులా చలనం లేకుండా ఉండిపోయే డతను కొట్లో నిల్చున్నప్పుడు అక్కడ హరికేన్ లాంతరు వెలుగులో ఆ కొట్టునిండా ఆమే ఉన్నట్టుగా అనిపిస్తోంది ఆ పల్చటి ధూళిలాటి కాంతిలో ఆమె దర్జాయే ఎక్కువ స్పష్టంగా కొట్టొచ్చినట్టుగా కనిపిస్తోంది ఆమె కట్టుకున్న బుగ్గిబట్టలు ఆ దర్జాని అడ్డలేకపోతున్నాయి అమ్మవారిముందు దొంగభక్తుళ్లా కొంతసేపలా నిల్చున్నాక ''నాన్సెన్స్' ఇదే రాణీలాగా నేనే సర్వెంట్‌లాగా ఇలా నిలబడిపోడం

ఏ(వి(టి '' అనుకొని ఆమెనలా నిలబడ నిచ్చి తను మంచంమీద రీవిగా కూర్చున్నాడు శేషగిరి ''కుర్చీమీద కూర్చున్న వాడికి ఎదర నిలబడ్డవాడెప్పుడూ లోకువనే సంగతి మర్చిపోకు.'' అని తన తండ్రి చెప్పిన పారం గుర్తుకొచ్చిందతనికి

ఆమె అక్కడ కిటికీలోఉన్న అద్దం, షేవింగు సెట్టు, సబ్బుపెట్టె, అన్నీ సవరించి చూస్తోంది అద్దంలో తన ముఖం చూసుకొని చాలా ఆశ్చర్యపోయి, "అదెవురో అనుకున్నాను '" అంది పక్కనే బొక్కకుర్చీలో ఉన్న కేమెరాని చూసి చాలా ఆశ్చర్యపడింది ఆమె అదలా చూస్తూన్నప్పుడు ఆమెకో స్నాప్ తీసి "ఒక పల్లెపిల్ల" అన్చెప్పి ఫొటో కాంపెటీషన్కి పంపించి ప్రయిజు కొట్టవచ్చేమో ననే ఆశ కలిగింది శేషగిరికి "ఫొటో తీయించుకుంటావా?" అనడిగితే ఆమె మాత్రం "ఓలమ్మొ, నాకొద్దు," అనేసింది కేమెరా పరీక్షించేక, "నీ సేతికి వోసీ నేదా?" అని అడిగి అతని చేతినున్న వాచీ ఖరీదడిగి "అన్ని రూపాయిలే '" అని గుండెలు బాదేసుకొంది ఉన్న అరగంటలోనూ "ఏశెంతయింది?" అని ఆరుసార్లడిగి తెలుసుకొంది తాతావారి వాసన్నూనె చూసి "ఏటిది? నూనే '' అని ముచ్చటపడిపోయింది సబ్బుపెట్టెలోంచి సబ్బు తీసి వాసన చూసి చాలా మురిసిపోయింది స్నో సీసా,

"ఎంత నూనెవేసినా ఎందుకురా, అలా చప్పుడు చేస్తుంది గేటు గాలికి?"
"అది గేటుచప్పుడు కాదు నాన్నా, చెల్లి ఫిడేలు వాయిస్తోంది, ఇందాకటినుంచి."

పౌడరు డబ్బా తీసి, వాటి గురించి తెలుసుకొని, "ఇయన్నీ మొగోళ్ళ కెందుకూ?'" అంటూ అతణ్ని విడ్డూరంగా చూసింది ''నీకు పెళ్ళయిందా?" అని ప్రశ్నించి, "నచ్చరూపాయ్లు కట్న(విస్తేగాని ఉచ్చుకోవుట ' అంత సదువు సదివినావుగందా ' నీకూ ఆడోళ్ళ సొమ్మే గావాలా?" అని ముద్దుగా చేతులు తిప్పుతూ చీవాట్లు పెట్టింది? కొట్లో శేషగిరి తాలూకు సామాను మొత్తం ఖరీదు తెలుసుకొని, అంత డబ్బు మిగల్చాలంటే "మాయి మూడు కుటాంబాలు ముప్పొద్దులా ఎంత కష్ట(వెన్నాళ్ళు బడాల?'' అని ప్రశ్నించింది ''పట్టంలో ఆడోళ్ళుగూడా పెద్దపెద్ద సదువు ల్సదివి టూరింకార్లు తిప్పుతు పోతారట ' నిజవే(నా?" అని చాలా కుతూహలం కనపరుస్తూ అడిగింది.

'శృంగార హాస్యధోరణి'లో శేషగిరి "నువ్వూ చదువుకోకూడదా?" అని అంటే, "మాకు బువ్వే నేదుకదా! సదువుల కెగబడగలవాఁ?!" అంది "నీ సదువు కెంత కర్సయింది?" అని అడిగి, "మరా సదువు మాఁ వెలా సదవగలం? నిజంగా సదవగలవాఁ?" అంది "ఒంతిన్లూ, ఇమానాలూ కడతావటగదా! మరైతే అయన్నీ నువ్వే సొంతంగ కడతావా?" అనడిగింది "ఓహో! మా బుగతల్లా నువ్వూ దగ్గిరుండి, మాలాటోళ్ళ కూ్కలిచ్చి పన్లు పురమాయించడ వేఁగాని సొంతంగ ఏటీ సెయ్యవన్న మాట!", అని సంగతి తెలుసుకొంది "ఇమానా లెందాకా ఎల్తాయి? సుక్కల్దాకా ఎల్తాయా? ఉుక్కలంటే ఏటయి? అందులో ఏ టుంటంది? నువ్వొప్పుడైనా ఎగిర్నావా?" అంటూ "చీకాకు ప్రశ్నలు" ("సిల్లీ క్వశ్చన్స") చాలా వేసింది "విమానం ఎక్కిస్తా నొస్తావా?" అని అతను తన బుగ్గమీద వేళ్ళతో పెంకెతనంగా కొడితే, అతణ్ని చాలా ఆశ్చర్యంతో విడ్డూరంగా చూసి, "బేగి పాల్తాగేసి ముంతిచ్చీ బాబూ! నాను బేగి పోవాల" అంటూ తొందర చేసింది "మళ్ళీ రేపు పాలు తెస్తావా?" అని అడుగుతే, "తెమ్మంటే ఎందుకు తేనూ?!" అని ఆశ్చర్యపోయింది చివరకి వెళ్ళిపోయింది

ఆసారికి తనేమీ చెయ్యలేక పోవడం చేత "లలిత రాస్కెల్లాగే" ఈ పిట్ట కూడా తప్పిపోతుందేమో నని శేషగిరి గిజగిజలాడిపోయేడు. మర్నాటి ఉదయమూ మధ్యాహ్నమూ ఆమె వచ్చినప్పుడు ఆమెని కొంత మంచి చూపించి మచ్చిక చేసి చనువు చేసి ఆమెయెడల కొంత చొరవ చూపించేడు దాన్తో అతని కళ్ళల్లో మిలమిల ఎక్కువయింది రక్తంలో తొందరకూడా ఎక్కువయింది సాయంకాలం ఆమెతో మాటాడుతూ దీనంగా "మళ్ళీ ఒస్తావా?" అనడిగేడు "పాలొట్టుకొస్తాను గదా!" అందామె "అప్పుడు రావడమేకాదు ఆ తరవాత రావా?" అని ఇంకా దీనంగా, అన్నం పెట్టమని తల్లిని కొడుకు అడిగినట్టుగా అడిగేడు ఆమె అతణ్ని చూసి చాలా నవ్వుకుంది "ఎందుకలా ఏడుపు మొకం ఎట్టుకున్నావు? పోన్లె! మాపిటి కలాగే సూత్తా" నంది "బాబు శానా మంచోడు!" అని ఆమె మనసులో అనుకున్నదని శేషగిరికి తెలిస్తే, ఆమె వెళ్ళేక, ఇంకా రెండింతలు ఎగిరి గెంతుండు నతను

చలికి రాత్రి చాలామంది ముసుగులు తన్ని పడుకున్నట్టున్నారు శేషగిరి మాత్రం కొట్లో మంచంమీద కూర్చొని పులికళ్ళు ఎరుపు తెచ్చుకొని రెక్కలు తెరిచుంచిన ద్వారంవైపు పొంచి చూస్తున్నాడు అతి చలిగా అతి చీకటిగా కొట్టంతాకూడా పాము కడుపులో మునిగినట్టుంది "దొంగముండ, ఒస్తుందా

రాదా ?'' అని పళ్ళు కొరుకుతూ కూర్చు న్నాడు శేషగిరి.

అంతలో చీర చప్పుడయింది లేచి నిల్చున్నాడు శేషగిరి

ఆమె వచ్చి గుమ్మంలో నిల్చుంది పటం కట్టిన దేవత బొమ్మ చీకట్లో కనిపించినట్టుగా నిలబడిపోయిందామె

శేషగిరి ఒక్క-క్షణం ఆలా ఉండి పోయి, వెంటనే జరజర కదిలేడు అతని ప్రతి కదలికలోనూ ఆశా, తొందర పాటూ కనిపిస్తున్నాయి ఆమె మనసు మార్చుకొని తిరిగి ఎక్క-డ వెనక్కి- పారిపోతుందేమోనని అతనికి భయం వేసి, గభాల్న ఆమెని లోనికి లాగి తలుపు వేసేసి, బండరాయివారకి నక్క- మాంసం ముక్క-ని లాక్కు-పోయినట్టు వారనున్న మంచం దగ్గిరికి లాక్కు-పోయే డామెని ఆమె రాగానే కొట్టంతాకూడా వెచ్చగా అయినట్టయింది చైత్రంలో తొలకరించ గానే భూమిలోంచి వాసన్లు చిమ్మినట్టు, ఆమె వచ్చీరాగానే కొట్టంతా మనోహర మైన మట్టి వాసనతో నిండిపోయింది

శేషగిరి చాలా సేపట్నుంచి చలికి వరడుకట్టీసున్నాడు ఆమె దగ్గరకి చేర గానే సుఖంగా చలిమంట దగ్గిర కూర్చున్న ట్టనిపించిం దతనికి ఆమె వళ్ళంతా ముఖమల్లాగ మెత్తగానూ, పండులాగ గట్టిగానూకూడా ఉంది ఆమె అరిచేతులు మెత్తని ఆకురాళ్ళల్లా ఉన్నాయి ఆమె చాలా ఆరోగ్యంగా ఉన్నట్టనిపించినా నిజానికి ఆమె ఎండకి వాడిన సువర్ణ రేఖలా ఉందన్న సంగతి అతను గమ నించలేదు అత నా సమయంలో చాలా కసిగా క్రూరంగాకూడా ఉన్నాడు అర్హత లేని గుమాస్తాని అకస్మాత్తుగా జిల్లా కలెక్టర్‌గా చేసేస్తే వాడి కందర్నీ కాల్చుకు తినేయాలనున్నట్టు శేషగిరి కామెని గమ్మత్తుగా హింసించాలనే కోరి క్క-లిగింది ఆమెయందు పర్మనెంటుగా, పూర్వం వానిసలకి ముద్ర వేసినట్టు, తన మార్కే-దైనా ఉంచా లనిపించిం దతనికి ఆమె ఎక్క-డ కెళ్ళినా "ఇది గిరిగారి సొమ్ము '" అని తెలిస్తే టెరిఫిక్, తమా షాగా ఉంటుంది '

ఆ రాత్రి ఆ చీకటికొట్లో ఆమె మన సులో ఆశా, ఆనందం కలిసి వారధుల్ని దాటాలనీ, ఆమె కళ్ళు వెలుగుల్ని చూడా లనీ తహతహలాడ్డం తెలుసుకోలేని చీకటి తృష్ణలో ఉన్నా డతను మేడ మేడకీ చంద్రుడు, మిద్దెమిద్దెకీ చుక్క-ల ముగ్గులు, నెలనెలాపండే పచ్చటి పొలాలు, అనుకోగానే అడిగిందల్లా ఇచ్చే మర మెషిన్లు, కలకల్లాడే ఇస్కూ-ళ్ళకి వెళ్ళే తల్లుల పిల్లల బారులు, కొండలనించి కొంపలకెళ్ళే వంతెన్ల వీధులు, లోయలో చల్లగాలిలో పొద్దున్న పూసిన పువ్వులు, రెక్క-లొచ్చి ఎగిరే చక్క-ని చుక్క-లు— ఎన్నో చిత్రాలు, స్వేచ్ఛనీ ఆనందాన్నీ సూచించే ఎన్నెన్నో దృశ్యాలు చూడాలని ఆమె ఆవేదన పడుతోందన్న విషయం

అతను గమనించనేలేదు కనీసం ఆమె ఏమాలోచిస్తోందో అడిగి తెలుసుకుందామనే కుతూహలమైనా లేకపోయిందతనికి తనని కానేకాదు, తను సూచించే స్వేచ్ఛామయ జీవితాన్నామె ప్రేమిస్తోందన్న విషయం అతనికి చెప్పినా అర్థం కాదది కొట్లోకి రానిచ్చేదేకాని, తన జీవితంలోకి మాత్రం ఆమెని రానివ్వకుండా జాగ్రత్తపడాలనే విషయం మాత్రం ఎవ్వరూ ప్రత్యేకంగా చెప్పకుండానే, ఖచ్చితంగా తెలుసు నతనికి ఆమెని ఆకర్షించి పాడు చేస్తున్నాననే భావం గాని, ఆమెనీ ఆమె పెనిమిట్నీ దగా చేస్తున్నాననే భావంగాని, పాపం చేస్తున్నానేమో ననే భయంగాని అతనికి ఎంతమాత్రం లేకపోయింది

నిద్రలోంచి లేచినట్టుగా లేచి చివరకామె వెళ్ళిపోయింది ఆమె వెళ్ళేక ఆ రాత్రి, అవతలవాడి ఖర్చుమీద సుష్టుగా భోంచేసినవాళ్ళా, సుఖంగా నిద్రపోయేడు శేషగిరి

అదంతా జరిగి పధ్నాలుగు సంవత్సరాలయింది

గుడ్ గాడ్! పధ్నాలుగేళ్ళయిందా?

అనుకున్నాడు శేషగిరి. అతనికి రోజులు చాలా తొందరగా వుడ్‌హవుస్ నవల్లో పేజీలు తిరిగిపోయినట్టు తిరిగిపోయేయి ఆలిండియా పోటీ పరీక్షల్లో అతను అతి సులభంగా అయిదో స్థానం సంపాదించేడు సంపాదించి, ఉద్యోగంలో చేరేడు. చేరినప్పుడే, సీనియారిటీ వగైరా విషయాలన్నీ చక్కజూసు కున్నాడు చక్కజూసుకొని, అనతికాలంలోనే ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరయేడు అయేక, మరింక ముందుకి చీఫ్ ఇంజనీ రవుతాడు అవకుండా అతణ్ని దేవేంద్రుడాపలేడు "లంచం" అనే ముద్ర పడకుండా డబ్బు సంపాదించడం నేర్చుకున్నా డతను "పన్లోమాత్రం పులి" అనే బిరుదు సంపాదించేడు హై సొసైటీలో తిరిగినప్పుడు తాకపోతే ప్రమాదం అని తెలుసుకోగలిగిన చదువుకున్న పెళ్లాం ఉందతనికి సర్వెంట్స్‌తోకూడా తెలుగున మాట్లాడ్డం ఎరగని ముత్యాలాంటి ముగ్గురు పిల్లలున్నారతనికి. జీవితం అంతా లండన్ మాఁవఁకి వెళ్ళినట్టే శేషగిరికూడా. పది మిలియన్ డాలర్ల పంచరంగుల చిత్రంలా వెళ్తుం దనడంలో ఎంతమాత్రమైనా ఏ సందేహమైనా లేదంటే లేదు

పధ్నాలుగేళ్ళయిందా?'

అయింది కాని అవనట్టే ఉంది ఆ వూరు వెళ్ళి ఆ రాత్రి జరిగిన దంతా "మొన్న మొన్ననే అయినట్టుంది" అనుకున్నాడు శేషగిరి, మళ్ళీ అగ్రహారానికి వెళ్తూవెళ్తూ దారిపక్క మునిలి చెట్లని చూస్తేతప్ప కాలం మారినట్టుగానే కనిపించడంలే దతనికి

అసలుకి, మళ్ళీ ఆవూరు వెళ్ళవలసొస్తుందని కలలోనయినా అనుకోలేదతను ఈశ్వరయ్య ముప్ఫయ్యేళ్ళా

జకరయ్య ముప్ఫయ్యాయిదేళ్ళూ, సుబ్బారాయడుపంతులు నలభయ్యేళ్ళూ "కాలుమీద కాలువేసుక్కూర్చొని వేలకి వేలపెన్షన్ సంపాదించేరు." అలాటిది, రిటైరయేక పదేళ్ళయినా అవకుండానే(!) శేషగిరితండ్రి కాలం చేసేడు! అందు గురించి చేసేదేముంది? చేసేదేమీలేక అందరూ ఊరుకున్నారు. "మీ హెల్త్ మీరు జాగ్రత్తగా చూసుకోవాలిస్మండి," అని తండ్రికి శేషగిరి చాలాసార్లు వార్నింగ్ ఇచ్చేడు. "ముసలాడు" ("ది ఓల్డ్‌మాన్") విన్నాడు కాడు. తండ్రి ఆరోగ్యం గురించి అతనంత శ్రద్ధతీసుకుంటే "వీడి శ్రద్ధంతా ఆ పెన్సన్ గురించేకాని ఫాదరుహెల్త్ గురించి కాదు" అన్చెప్పి కొంతమంది కిట్టని రాస్కెల్సు దుష్ప్రచారం చేసేరు శేషగిరికి వాళ్ళందర్నీ కాల్చేసి చంపేయాలన్నంత కోపం వచ్చింది "సరే, నాకు ముసిలాడక్కర్లేదు. వాడి పెన్షనే కావాలి, దానిగురించి, ఇడియట్స్, మీరేం చెయ్యగలరు?" అని మనస్సులో మండిపోయేవాడు శేషగిరి జీవితంలో ఏ వెధవ గురించీ కూడా శేషగిరికి లెక్కలేదు.

తండ్రి చనిపోయాక, ఆస్తి విషయాలన్నీ సెటిల్ చేసుకొని సరైన అరేంజిమెంట్సు చేసుకొందికి కాకినాడ వచ్చేడు శేషగిరి. తమకో రెండెకరాల పొలం — ఎలాగో ఎప్పుడో ఎవరివల్లనో సంక్రమించినది—ఆ వెధవ అగ్రహారంలో

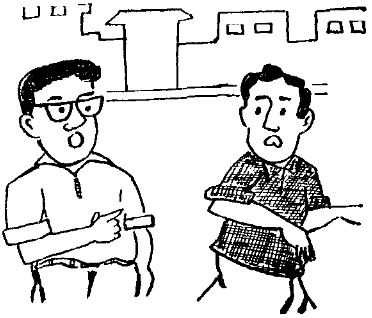

"అప్పు అడిగినప్పుడల్లా అదెమిత్రా 'లేదని' అబద్ధమాడుతావ్ ?"
"అందుకనే దయచేసి యిప్పట్నించీ నన్ను అబద్ధమాడించకు తెల్సిందా !"

ఇన్నాళ్ళూ ఫాదరు దాచుంచేడన్న సంగతి అప్పుడు తెలిసిందతనికి, సరే బాగానే ఉంది. కాని మారుమూల కుగ్రామంలో రెండెకరాల 'బిట్టు' ఏం చేసుకోడం? ఎందుకు పనికొస్తుందది? అమ్మిపారేసి ఆ డబ్బెందులోనైనా ఇన్వెస్ట్ చేసుకోడం బెటరు అమ్మేస్తే ఆ పొలంచెక్క ఎవడైనా కొంటాడా అని శేషగిరి ఉత్తరం ఒకటి రాసేడు కామేశానికి వాడు నిర్లక్ష్యంగా జవాబైనా రాయకుండా ఊరుకున్నాడు. పెద్దవాళ్ళకి తమ అవసరం ఉందంటే తక్కువ్వెధవ లిలాగే కొండెక్కి కూర్చుంటారు.

అందుచేత శేషగిరే స్వయంగా బయల్దేరవలసొచ్చింది. కార్లో ఈజీగా వెళ్లొచ్చేవచ్చు, కాని ఇట్ ఈజ్ సచ్ ఎ బోర్!

పధ్నాలుగేళ్ళ తరవాత అగ్రహారానికి మళ్ళీ వెళ్తూంటే శేషగిరికి ఆ మనిషి— "దట్ బిచ్" — గుర్తుకొచ్చింది. అక్క

డుంటుందా? ఉంటే ఓసారి చూడొచ్చు. పాత పరిచయాలు పసందుగా ఉంటాయంటారు

జీవితం చాలా గమ్మత్తుగా ఉంటుందనిపించింది శేషగిరికి దాన్ని మళ్ళీ చూడ్డానికి అవకాశం ఉంటుందనిగాని మళ్ళీ ఆ వెధవ్వూరు తను వెళ్ళవలసొస్తుందనిగాని శేషగిరి ఎన్నడూ అనుకోలేదు కాని, జీవితం చాలా విచిత్రంగా ఉంటుంది లైఫ్ ఈజ్ స్ట్రేంజ్' ఇదే సామర్సెట్ మామ్ అయితే ఈ థీమ్ మీద అరడజను కథలు రాసిపారేగలడు, మోస్ట్ బ్యూటిఫుల్‌గానూ, బోర్ కొట్టకుండాను'

తనక్కడికి వెళ్తాడు ఆ మనిషి అక్కడే ఉంటుంది. "రా పిల్లా'" అంటాడు ఆ పిల్ల స్ట్రేంజ్‌గా నవ్వుతుంది. "రాత్రి కనిపించు" అంటాడు ఆ పిల్ల ఆశ్చర్యపోయి నిలబడి పోతుంది కాని రాత్రికి ఖచ్చితంగా ఒస్తుంది "గుర్తుపట్టనట్టు నటించేవేం?" అంటాడు "నాకు గుర్తు లేదు" అంటుందాపిల్ల "అబద్ధం" అంటాడు "కాదునిజం" అంటుంది అందులో గమ్మత్తేమిటంటే ఆ పిల్ల నిజమే చెప్తోంది. ఆ పిల్ల పాత పిల్ల కాదు. పాతపిల్ల కూతురు'

తనక్కడికి వెళ్తాడు ఆ మనిషి అక్కడే ఉంటుంది "రా, రాత్రికి!" అంటాడు ఆ మనిషి స్ట్రేంజ్‌గా నవ్వుతుంది నవ్వి, "ఎందుకు రానూ'" అంటుంది. రాత్రికి హడావిడిగా ఒస్తుంది "బావున్నావా బాబూ?" అంటుంది "బాగున్నాను బాగున్నాను అంటాడు" "ఏడాదయింది ఇన్నాళ్ళూ ఎందుకు రాలేదు?" అంటుంది "ఏడాదికాదు పధ్నాలుగేళ్ళయింది'" అంటాడు "ఒస్! నువ్వు ఇంజనీరు బాబువా?' ఆ మధ్యవొచ్చిన డాక్టర్ బాబనుకున్నాను" అని ఆ మనిషి కలకల నవ్వుతుంది

తనక్కడికి వెళ్తాడు ఊరంతా అల్లకల్లోలంలో ఉంటుంది ఆ మనిషి అక్కడందరికీ నాయకురాలిగా ఉంటుంది భూస్వాములంతా ఆ మనిషిన్చూసి బెదిరి పోతూంటారు రాత్రికి కత్తులూ ఈటెలూ పట్టుకొని అటూ ఇటూ నిలబడుంటారు తనక్కడకి వెళ్తాడు ఆ మనిషి తనని చూస్తుంది "ఆ భూస్వామి బంగారు కూతురు" అని ఓ అమ్మాయిని ఆ మనిషికి చూపించి "ఇది నా భార్య'" అని చూపిస్తాడు ఆ మనిషి తననిచూసి కరిగిపోతుంది పరిశుద్ధమైన ప్రేమ వర్గద్వేషాన్ని ("క్లాస్ హేట్రెడ్ ని") జయిస్తుంది (?) "కత్తులూ కటార్లూ అంతా కిందపడేయండి" అని అరుస్తుంది రైతులంతా పిల్లులయిపోతారు "ప్రేమ ఎంత పవిత్రమైనది!" అని చెప్పగలమా దీన్నిబట్టి? చెప్పలేం చెప్పగలిగినదల్లా ఈ జీవితం చిత్రమైనదని మాత్రమే రక్తాలు పారకుండా యుద్ధాన్ని ఆపేసి

ఆ మనిషి అతని భార్యని మాత్రం చంపేసింది!

బ్యూటిఫుల్! బ్యూటిఫుల్! శేషగిరి గొప్పరైటరు! లక్షలమీద రాబడి!

అగ్రహారానికని బయల్దేరే ముందు ఎందుకైనా మంచిదని సామర్సెట్ మామ్ కథల పుస్తకం ఒకటి కార్లో పడేసుకున్నాడు శేషగిరి

కార్లో ప్రయాణం సాఫీగానే సాగుతోంది. రోడ్డు నాట్ బేడ్! ప్రజలింకా అలానే ఉన్నారు రోడ్లు మాత్రం కొంచెం బాగుపడ్డాయి వెధవలకింకా రోడ్ సెన్స్ లేదు అడ్డుగా రావడం, పొగరుబోతుగా చూడ్డం! గుడ్ నెస్ గ్రాషస్! పూర్వం ఇలా లేదు. దేశం ఏదారంట ఎక్కడికి పోతుందో అర్థం కావడంలేదు డ్రయివర్ని లాక్కు రావలసిందేమో. ప్రమాదం జరిగితే కాస్త అడ్డుగా ఉణ్ను!

కారు ముందుకి బాగానే వెళ్తోంది అగ్రహారం జంక్షన్ అదేనా? నాలుగు షాపులు, పదిమంది బెగ్గర్సు-సరంజామా అంతా ఉంది

కాని అంతలోనే—

డామిట్!

కారు చెడింది. వాట్ ఎ న్యూసెన్స్!' కారుని ఇంగ్లీషులో మోటుబూతులు తిట్టేడు శేషగిరి. ''బారక్ రూమ్ లాంగ్వేజ్??'' ఎస్! అంతే! మరేం గాభరా పడకండి ఈజిప్టు వ్యవహారంలో ఈడెన్ గార్ని ఐక్ మన్ గారు అలాగనే మర్యాద చేసేరట. అంతటివారే అలా చేసినప్పుడు పూర్ పెటీ ఇండియన్ ఎలా తిడితేనేం?

మధ్యాహ్నం ఒంటిగంటయింది. వేసవికాలం అవడంచేత వడగాలి తీవ్రంగా ఉంది తిట్టుకొంటూ, విసుక్కొంటూ కార్లోంచి బైటకొచ్చేడు శేషగిరి చేత్తో తోలుసంచీ ఒకటి పట్టుకున్నాడు కారొకవారకి ఎలా తొయ్యడమా అనే ఆలోచన ఇంకా రాకుండానే జంక్షన్ దగ్గర దుకాణాలజనం చుట్టూ పోగయి ''కారు ఇక్కడ పెట్టండంటే ఇక్కడ పెట్టండ''ని పెద్ద ఉపకారం చెయ్యడాని కొచ్చినట్టొచ్చి(!) కారో వారకి తోసి, ఆ తరవాత ఎవరిమానాన వాళ్ళు పోకుండా "బాబుగారి దేవూరో? ఏం పనో? ఎక్కడకెళ్తారో? ఏం పని మీదో?'' అంటూ ప్రశ్నలువేసి న్యూసెన్స్ క్రియేట్ చేసేరు. "అగ్రహారం ఎంతదూరం ఉంది?'' అని అడుగుతే ''రెండు కోసులు" అని నాలుగు గొంతుకలు పలికేయి కారుమొహం సరిగా ఎరగని జనం! ''ఏయ్! దూరంగా ఉండండి! ముట్టుకోకండి!" దుకాణదారు డొకడు ముందుకొచ్చేడు. "ఓయ్! ఈ రూపాయుంచు! మళ్ళీ ఒస్తాను కారు జాగ్రత్తగా చూడు!'' రూపాయిదండుగ! కారుకేం రిపేరో ఏమిటో? అదో దండగ! ఇప్పుడు అగ్రహారం ఎలావెళ్ళడం? ఎలా

రావడం? చూదాం! నాలుగుమైళ్లా ఉంద న్నారు! ఎలా వెళ్ళడం? వెళ్ళాలంటే ఓ బండీ లేదు, రిక్షా లేదు, కనీసం ఓ చెడిపోయిన సైకిలైనా లేదు. వెళ్ళీ వెళ్ల గానే కామేశాన్ని, ఆ రైతెవడో వాణ్ణీ పిలిపించి ఈజీగా ఓ పూటలో వ్యవ హారం అంతా సెటిల్ చేసేదాం అంటే అలా కుదిరేట్టులేదు రాత్రికి అక్కడ ఉండిపోవలసొచ్చేట్టుంది ఇంతకీ. అను కున్నంత ఈజీగా అంతా సెటిలవుతుందో అవదో! ఏదేమైనా, కనీసం ఆ మనిష యినా కనిపించకపోతే, రాత్రంతా డల్‌గా ఉండిపోవలసుంటుంది.

టోపీ ఒకటి నెత్తికి నొక్కుకొని, చలవ కళ్ళజోడొకటి పెట్టుకొని, 'సర్కారు మొహం' ఒకటి ముఖానికి తగిలించు కొని అగ్రహారంవైపు నెమ్మదిగా నడక సాగించేడు శేషగిరి

వేసవికాలం ఎండ దంచేస్తోంది ట్రంకురోడ్డు బావుంది కాని "ఈసైడు రోడ్డు ఛండాలంగా ఉంది" నడిచినకొద్దీ రబ్బరు సాగినట్టు సాగుతోంది రోడ్డు మీద రాళ్ళూలేవు, కంకరాలేదు, ఇసకా లేదు అన్నీ కలిసి మిల్లులో మెత్తగా ఆడించిన పిండిలా అయిపోయేయి కొండవారనించి వచ్చే ఈదురుగాలి ఆ దుమ్మునంతట్నీ లేపుకుపోతూ పక్క నుండే చెట్లఆకులనిండా రంగు పూసినట్టు పూస్తోంది ఆ చెట్లన్నీ అదోరకం జబ్బుతో బాధపడుతున్నట్టున్నాయి వర్షాలుపడీ ఎన్నో నెలలయినట్టుంది అడ్డులేని ఫాసిస్టు డిక్టేటర్‌షిప్‌లా మండు టెండ ప్రతివస్తువునీ ప్రతిమనిషినీ కాల్చుకు తినేస్తోంది "గాడ్! ఎండ చాలా ఘోరంగా ఉంది!" అనుకున్నాడు శేషగిరి అతను తొడుక్కున్న బూట్లు మెత్తటివీ, మంచివీ, ఖరీదువీ అయిన ప్పటికీ వాటికి దూరపునడక అలవాటు లేకపోవడంచేతో ఏమో అవి అతని పాదాన్ని పట్టుకు నొక్కుతూ నిరసన తెలియజెయ్యడం మొదలు పెట్టేయి రోడ్డంతా కనుచూపుమేరకి నిర్మాను ష్యంగా ఉంది కోటబురుజుమీద ఇనప సిపాయిలా ఆకాశంలో ఓ గెద్ద ఎత్తున గస్తీ తిరుగుతోంది రెండు చిలకలు కాబోలు, ఓ మామిడిచెట్లో భయంతో గుసగుసలాడు కొంటున్నాయి

ఆ వేళ్టి మనిషి...పద్నాలుగేళ్ళయి పోయింది...గడ్డివాసన, మట్టివాసన, పిడకలవాసన, చెమటవాసన ... ఛండా లంగా ఉంది ... కాని, దొంగముండ బాగానేఉంది . మిక్స్చర్ ఆఫ్ ఆపోజిట్స్!...దాన్నే "మాలిన్యములో మాధుర్యము" అంటారు కాబోలు మన తెలుగు పోయెట్ స్కౌండ్రల్సు ..బ్లడీ బిచ్! మళ్ళీ కనిపిస్తే బావుణ్ను.. చాలా రోజులయిపోయిందికదా! డొక్కులా అయిపోయిందేమో?! నో! నో! నో పెసి మిజమ్ ప్లీజ్! ఎల్లప్పుడూ చీకటినే చూడకు! ఆల్వేస్ హోప్ ఫర్ ది బెస్ట్,

సదా (ఎల్లప్పుడూ) మంచినే ఆశించుము'

అనుకొంటూ శేషగిరి వెళ్తూంటే కొంతదూరం దాటేక, అతని కెదురుగా, కొంతదూరంలో రెండు చీరలు కనిపించేయి చెరోచీర నెత్తిమీదా చెరో తట్టా ఉంది చీర రెలా ఉంటేనేం? చీరల్లో చిలకలు బావున్నాయా? అని చూసేడు శేషగిరి

అతనలా చూస్తూ ముందుకి వెళ్తుంటే వాళ్ళకూడా అలా అతన్నే చూస్తూ ఎదురుగా వస్తున్నారు వాళ్ళు కొంచెం దగ్గిరవగానే,

"గుడ్ గాడ్ '" అనుకున్నాడు శేషగిరి

సందేహంలేదు అదే హైటు, అదే గుండె, అదే నడుం, అదే మనిషి ' ఏ(వి(టీ అదృష్టం ' కొంచెం వాడిందంతే ' అంతకిమించి ముండ చెక్కు చెదర్లేదు జర్నీ బోరింగా ఉన్నదనుకొంటే, ముళ్ళ డొంకలో మల్లెపువ్వు మళ్ళీ కనిపించిందే ' బ్యూటీ ' అందుకే నిరాశ చెందకూడ దన్నారు పెద్దలు! దేవుళ్ళేడూ ?' (అగ్రహారంలో ఉండే ఆడపిల్లలు) అగ్రహారంలో ఉండరూ ?'

అని నవ్వుకున్నాక,

అయామ్ థర్టీఫైవ్' ముప్పయ్యయిదేళ్ళున్నాయి నాకు ' ఇంకా జువెనైల్ అఫెండర్లా, బాలనేరస్తుళ్ళా ఆలోచిస్తున్నానే '

అని ఆశ్చర్యపోయేక,

"ఇంకా ఎందుకురా ఏడుపు? నీ భార్యని పుట్టింటికి పంపించా నన్నావుగా"
"మళ్ళీవారం రోజులలో తిరిగివస్తానని ఉత్తరం వ్రాసిందిరా"

"వై నాట్ ?' ఎందుక్కూడదూ ?'"

అని సమాధానపర్చుకున్నాడు శేషగిరి.

దొరలా ఎర్రగా, ఆఫీసర్లా దర్జాగా ఉన్న ఆ కొత్తమనిషి కళ్ళజోడు కళ్ల మరతో తిప్పినట్టు తనవైపే తిప్పి ఉండడం చూసి చిన్నమ్మికి "తొత్త బయం" వేసింది అంతలోనే, అతనలా చూడ్డం వింతగా తోచింది తోచడంతోనే ఆమెకి నవ్వొచ్చింది

వాళ్ళు బాగా దగ్గరకి రాగానే దొర మొహం మార్చేసి, కన్నతండ్రి మొహం తగిలించేసుకుని ఆ ముఖాన్ని మంచి చిరునవ్వుతో 'ఛార్మింగ్'గా వెలిగించేసుకొని, చిన్నమ్మివైపు చూస్తూ

"ఏమే! బావున్నావా?" అని శేషగిరి పలకరించేడు

అతనలా వెలుగు వెలగడం చూసి చిన్నమ్మికి మరీ నవ్వొచ్చింది

"చాల్రోజులయింది నీ పేరు మర్చిపోయేను" అన్నాడు శేషగిరి

''ఏమో ! ఒవుర్నిజూసి ఒవురను కొంటన్నావో ఏటో !" అంది చిన్నమ్మి.

పక్కనున్న "ముసలిముండ" తననో దయ్యంలా చూడ్డం గమనించేడు శేషగిరి ఆత్తగారో అడబడుచో అయుండాలి ఆ ముండని చూసి ఈ పిట్ట భయపడుతున్నట్టుంది అందుకే ఏం తెలియనట్టు నటిస్తోంది మనంకూడా డిస్క్రీట్గా ఉండాలి

''ఎక్కడో చూసేనని పొరపాటు పడ్డాను నీ పేరేవిఁటి ?'

"నా పేరా ?'' అంటూ చిన్నమ్మి బారుగా నవ్వింది వయసొచ్చినా ఆమెలో చిలిపితనం పోలేదు. నవ్వినప్పుడు ఆమె బుగ్గ చిల్లులు షోగ్గా కనిపిస్తున్నాయి పలువరస ముత్యాల వరసలా మెరుస్తోంది. గుండెలు బంగారబ్బుంగల్లా రాపాడుతున్నాయి

"మాలాటి మోటోళ్ళ పేర్లు బావుండవు సెప్పకూడదు" అంది నవ్వుతూనే

శేషగిరి కొంచెం చిరాకు పడ్డాడు ''బిచెస్కి లీనియన్స్ ఇచ్చికూడదు!"అనుకొని డ్రమెటిగ్గా కంటిమీంచి చలవ కళ్ళజోడు తీసి, సీరియస్గా రుమాల్తో దాన్ని తుడిచి, అది మళ్ళీ కళ్ళకి పెట్టుకొని, ఒకసారి ఆకాశంలోకి చూసి, అప్పుడా ఇద్ద రాడవాళ్ళనీ కొంచెం గంభీరంగా చూసేడు ఆ రెండోముండ తనను బందిపోటు దొంగలాగా బ్రహ్మరాక్షసుళ్ళాగా చూస్తున్నట్టనిపించిం దతనికి ఆ మనిషిని చూపించి,

"ఆ మనిషెవరు ?" అని అడిగేడు.

"మా యప్ప" అంది చిన్నమ్మి

"సరే వెళ్ళండి ' ఏవూరు మీది ?"

"అగ్గురోరం" చిన్నమ్మి జవాబిస్తోంది

"ఐ సీ ' కామేశంబాబు బావున్నాడా?"

"అంటే లలితమ్మగోరి అయ్యేనా ?

"అతనే '"

"బావున్నాడా అంటే ఏం జెప్పడం బాబు? బతికున్నాడు ! అదే బాగు! పొద్దల్లా ఎర్రోళ్ళా అరుగుమీదే కూకుడుంటాడు మొన్న కడసారో ళ్ళిద్దరూ పోనారుగదా' ఆ దెబ్బతో మరీ లెగనేకండా అయిపోనాడు ఏం ? ఆ బాబు, నీ క్కావలసినోడా ?"

"ఆఁ ' కావలసినవాడే '" అన్నాడు శేషగిరి.

"కావలసినోడయితే, మరి నీకు తెల్దా ? మమ్మల్నడుగుతావేం ?"

"సర్లే సర్లే ' వెళ్ళు ' కాని...... లలితమ్మ బావుందా ?" అని అడక్కుండా ఉండలేకపోయేడు శేషగిరి,

''ఏం బాగు ! ముండమోసి ఇంటి కాడున్నాది. కొడుకు జూస్తే గుడ్డోడు

తండ్రి జూస్తె లెగనేడు. మరింక కూడు తిందారం౦టె కుండ లున్నాయిగావి అందల గింజల్లేవు ఇంకేం బాగు ' ' మా యప్ప బతుకునాగే ఆయమ్మ బతుకూను '"

శేషగిరి విసుక్కున్నాడు కామేశం గాడు తన పొలం వ్యవహారంలో ఏ సాయానికీ పనికిరాడన్నమాట ఆ లలిత కూడా దేనికీ పనికొచ్చేట్టులేదు ఇంటికి వెళ్తే ఇద్దరూ వంటకి డబ్బు లడక్కుండా ఉంటే చాలు ' అన్నట్టు, జోగులు ' ఆ వెధవెలా ఉన్నాడో దీన్నడిగేస్తే, మనం ముందే జాగ్రత్తపడొచ్చు

"మరొక్క మాట ' జోగులుబా బెలా ఉన్నాడు ?" అని అడిగేడు

"దున్నపోతునా ఉన్నాడు ' '' అని టక్కున సమాధానం చెప్పింది చిన్నమ్మి

"ఊరోళ్ళందరి సొమ్మూ ఒ ళ్ళో ఒడేసుకుంటే దుక్కపోతునా ఉండడా మరి '" అంది పక్కనున్న సముద్రాలు జోగులు గురించి కొన్ని బూతుమాటలు కూడా ప్రయోగించిందామె

రాక్షసిముండలా ఉంది ' రివల్యూష నొస్తే ఇలాటి ముండలే మన పేగులు పీకి తెంపేస్తారు ఇలాటి రాస్కెల్స్‌ని బతికుండగా పెట్రోలేసి తగలెట్టెయ్యాలి, అనుకున్నాడు శేషగిరి

అప్ప కోపం తెచ్చుకోడం గమనించి చిన్నమ్మి ఆమెవైపు తిరిగి, "ఎందు కోలప్పా, ఆ సేతకావి కోపం ? ఆడు కొనపోతే నీ మడిసెక్క ఒవుడూ కొన్డా? ఆడు కాపోతే మున్సిబ్బాబున్నాడు, కరనంబాబున్నాడు, దాసుబాబు కొడుకున్నాడు, పిల్లుల్రాజు బాబు అల్లుడున్నాడు — మన కొంపల్తవ్వేడానికి యెయ్యిమందున్నారు ' శేతనైతే రోకలుచ్చుకు ఆళ్ళందరి బుర్రలూ ఒడిసీ ' నేపోతే, ఆళ్ళ బుర్రలు బావుజేయిస్నే ఏళొస్తంది ' అందాక ఒల్లకుండు ''' అని సముద్రాలిమీద కేకలు వేసింది చిన్నమ్మి

ఆ తర్వాత, శేషగిరివైపు తిరిగి, "నువ్వెవురోగాని బావూ ! సెడిపోయి నోళ్ళకక్కడుపులుమండి సెద్దమాటొస్పిందన్జెప్పి ఏటనుకోక ' జోగులుబాబూ మున్సిబ్బావూ ఏక (వై (పోయి మాయప్ప మడిసెక్కెత్తుకు పోనారు అందుకు మా (వేం జెయ్యాల? ఆళ్ళ బుర్రలు సితకబొడిసెయ్యాల ' అది సేత కాక దుమ్మెత్తి తిట్టినన్నాళ్ళు తిట్టినాం. తిడితే మడిసెక్క మా యిళ్ళకాడికొస్తదా ? దాని టయాం ఒస్పేనప్పుడు కత్తులుచ్చుకున్న దినాలొస్తె సక్కా అదే వచ్చుద్ది ' మరుప్పుడు మట్టుకు అందరెలాగున్నారో జోగులుబావూ అలాగే ఉన్నాడు ! సేతులడిపోనాయా ? ఆడి కాళ్ళడిపోనాయా ? ఏటీ నేదు ' నిచ్చేప రాయిళ్ళాగున్నాడు ' డాబాయిల్లు కట్టించినాడు సుట్టుగోడ లెగదీసినాడు అంటు మాయిడతో పెయ్యించినాడు, పుగాకు

యాపారానికెగబణ్ణాడు పంచాయతీ నెంబరైనాడు మొన్న పేళ గావాల పట్టఁవెల్లి పెల్లానికి మువ్వ లొడ్డానం సెయించుకొచ్చినాడు' ఆ బావు కేం ?' సల్లగున్నాడు '" అంది చిన్నమ్మి. అలా అన్నాక, "మునిసీబ్బావు పచ్చ గుండాల గాని ఆ బాబుకీ లోటేట్నేదు, ఆయమ్మకీ లోటేట్నేదు" అని కలిపింది

పక్కనున్న సముద్రాలు, "ఆయూసు లన్ని మనకెందుగ్గాని, రాయే సిలుకా, పోదాంరా' బాబుతో ఊసుల్జెప్తె బాబు సక్కా యింటాడుగాని, మన పాటెవ డడతాడు? పోదాం బేగిరా '" అంటూ ముందుకి దారితీసింది

"బావూ ' నువ్వెళ్ళిరా '" అని శేష గిరితో చెప్పి చిన్నమ్మికూడా ముందుకి అడుగువేసింది

ఇంకా పోల్చనట్టే నాటకం ఆడు తోంది అప్పనిచూసి భయపడుతున్న ట్టుంది ఆ 'డెవిల్'ని చూస్తే నాకేభయం వేస్తోంది చిలకలా ఉన్న మనిషి భయ పడదా' కాని .. ఈ చిలక నిజంగా బలే బావుంది లుక్ ఎట్ ది స్వింగ్' నడకలో ఊపుచూడు' ఇన్నాళ్ళయింది కాని ఇంకా చెడిపోలేదు రాత్రికి ఒస్తుందా? రాకపోతే, రప్పించడానికి జోగులుగాణ్ని పట్టాలి ఆ వెధవ ఇప్పుడు బాగుపడ్డట్టున్నాడు ఆ వెధవ నిప్పుడు పట్టుకొని ఆ రైతు వెధవ నెవణ్నో వాణ్నికూడా రప్పించి, ముందు మన ఎఫేర్ సెటిల్ చేసుకున్నాక, ఆ తరవాత ఈ బ్యుకాలిక్ బిచ్‌కి కబురు పంపించవచ్చు, బిజినెస్‌ఫస్ట్' ముందుగా వ్యాపార వ్యవహారాలు' ప్లెజర్ ఆఫ్టర్ వర్డ్స్' తరువాత సరస సల్లాపాలూ, సరదా దురదలూను' ముందువెళ్ళి జోగులుగాణ్ని పట్టుకోవాలి కామేశం గాణ్ని పలకరిస్తానంతే! ఆ లలిత, అదెలానూ లాభం లేదు అంత విన్నప్పుడే అది వీరనారీ పలుకులు పలికింది ఇప్పుడదికూడా ఇందాట్లా దాని అప్పలా రాక్షసిలాగే ఉండుంటుంది,

అనుకొంటూ అగ్రహారం వైపు నడి చేడు శేషగిరి

ఆరున్నరకి సాయంకాలం అయింది ఏడు గంటలకి చీకటిపడింది ఊరివెనక కొండవెనక్కి సూర్యుడు దిగబడిపోయి నప్పుడు లేచిన మంటలు బాగా చల్లా రేయి ఎన్నాళ్ళదో అలసట తీర్చుకొంది క్కొబోలు చంద్రుడెక్కడో ఒళ్లెరక్క పడుకున్నట్టున్నాడు చీకటవగానే, చెరు వులో చేపల్లా, ఆకాశంలో చుక్కలు తెప్పున తేలుకొచ్చేయి ఊళ్ళో మినుకు మినుకు దీపాలు పనికి సర్దుకుంటు న్నాయి రైతుల, కూలీల వంటపొయ్యి ల్లోంచి లేచే పొగలు, రూపులొచ్చిన ఏడుపుల్లా ఊరంతటా కమ్ముకొంటు న్నాయి ఊరిచుట్టూ ఉన్న మరుగు భూముల్లోనుంచీ, పైనించీ వచ్చే కల్లు వాసన పేదవాడి పగలాగా ఊరంతా చుట్టు

కొంటోంది సముద్రాలింటికి ఎడంగా ఎవరో చేపల్ని మాడుస్తున్నారు. మరెవరో మరికొన్నింటిని కడుగుతున్నారు ఎక్కడో ఇద్దరాడవాళ్లు "నీ తాడు తెంపియ్యా" అంటే "నీకడుపు గోకియ్యా'' అని తిట్టుకొంటున్నారు సాయంకాలంనించీ దొరక్కుండా పరిగెడుతూన్న ఒక పందిని — చాకలివాళ్ళ కర్రలు చివరికి సాధించినట్టున్నాయి— దేవుణ్ని పెనుపిలుపుపిల్చి మూలిగి మూలిగి ఆగిపోయింది ఆ పంది అన్నీ ఇళ్ళకిపోగా వెనక్కుండిపోయిన కాకులు ఆకాశంలో అజాకనిపించక హడావిడిగా అటూ ఇటూ ఎగిరి వెళ్తున్నాయి. పీక నులిమేయడానికి పిలుస్తున్నారో, లేక, బుట్టకింద పడుకుందికి పిలుస్తున్నారో తెలీక ఓ నల్లకోడి అటూఇటూ తప్పించుకు పరిగెడుతూ ఒకే హడావిడి చేస్తోంది ఇళ్ళమధ్య బుగ్గిలో, బుడ్డిదీపం పక్కనపెట్టుకొని ఓ పదేళ్ళపిల్ల బుగ్గిలో పడిపోయిన నూకలన్నీ చేట్లోకి ఎత్తుకుని చెరుగుతోంది రెండు పాకలమధ్య సందులో బురదలో, కుళ్ళలో ఆడమనిషెవరో స్నానం చేస్తున్నట్టుంది — ఆమె గాజుల గలగలచప్పుడు జారేనీళ్ళ జలజల చప్పుడుతో మిళితమై వినిపిస్తోంది సందులోంచివచ్చే బురదనీటిలో కొందరు పిల్లలు తపతప గెంతుతూంటే పక్కనే కూర్చున్న ఓ ఆరేళ్ళ కుంటిపిల్లడు సంతోషం పట్టలేక చప్పట్లు కొట్టికొట్టి,

సాక్షి ఘోరంగా అబద్ధాలాడుతున్నాడు.

జడ్జి (కోపంతో) నీవు నిజం చెబుతానని ప్రమాణం చేశావు గుర్తుందా !

సాక్షి గుర్తుందిసార్

జడ్జి అయితే నిజం చెప్పకపోతే ఏమవుద్దో తెలుసా

సాక్షి నాకేసు నెగ్గుతుందిసార్

అంతలోనే ఎందుకోగాని వెక్కివెక్కి ఏడవటం ప్రారంభించేడు.

పాకలో ముందు నడవలో ఓ వారనున్న పొయ్యిముందు కూర్చున్న సముద్రాలు ఏదీ వినే పరిస్థితిలో లేదు. ఆమె ఏదో దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తున్నట్టు ఆమెని చూడగానే తెలుస్తోంది పొయ్యిమీద కుండలో గంజెగింజలింకా ఉడుక్కిరాలేదు. మధ్యాహ్నం ఏరితెచ్చుకున్న ఎండుపుల్లల్ని ఒకటీ ఒకటీ మంటలోకి తోస్తూ, కాల్తూన్న పుల్లల్ని ఎగసనదోస్తూ, పుష్టిలేని మంటలోకీ, చప్పనై నుసిగామారే నిప్పులోకీ ఏదో ఆవేశించినదాన్లా అలా చూస్తూ కూర్చుంది సముద్రాలు

అతనే' అతనే'

అప్పుడు రువ్వలాగున్నాడు ఇప్పుడు రివటలాగున్నాడు అంతే తేడా' మరింకేంలేదు ఇప్పుడు బాగా రంగుకూడా తేలేడు. అప్పటికీ ఇప్పటికీ మారేదేకాని

మంచి బంగారంలోకి మారేదు ఈ మనిషిని గుర్తుపట్టలేపోయా డెందు చేత? ఈ మనిషి మనిషిలా లేదు, దయ్యంలా ఉంది అందుచేత' కాని-లేదు! పోలికపట్టేడు. ఈ మనిషి చెల్లెల్ని చూసి ఈ మనిషే అనుకున్నాడు అతనికింకా ఆడదంటే ఆశపోలేదు చెల్లెలిగుండెలు చూసి అందుకే ఆకళ్ళు అలా మెరిసేయి ఆశకాదది' దురాశ' ఆవేళ ఆరాత్రి ఆ చీకటికొట్లో కుంపటిదగ్గిర చలి కాచు కున్నట్టు ఈ మనిషి దగ్గిర వెచ్చగా రాత్రి వెళ్ళబుచ్చేడు ఆ నిప్పు అరి పోగానే ఇవాళ మరో చలిమంటకోసం చేతులు జాస్తున్నాడు. ''సిలుకమ్మ ఎర్రిది కాదు" దానికన్నీ తెలుసు అతన్ని చూడ గానే ''దొంగనాగున్నాడు' సూడోలె''' అంది చెల్లెల్ని చూస్తే దానత్తకే గడ గడ' మునిసీబ్బాపుకే గడ గడ' అది ఎర్రిదికాదు చూడగానే కనిపెట్టేసింది. ''కొండసిలవనాగున్నాడే' సేతుల కర్రుంటే పావే(అనుకోని కొట్టేసి పోదును!" అంది 'సిలుకమ్మ' అతని ఆటలు దాన్దగ్గిర సాగవు ''నాటకాలు ఏసికాలూ సూస్తుండగా కట్టించేస్తది." కాని దురాశ పడ్డం మాత్రం పడుతున్నా డతను. అప్పటికీ ఈ మనిషి మారింది కాని ఆ బాబు మార్లేదు ఎందుచేత? అప్పటికీ ఇప్పటికీ ఎన్నాళ్ళయింది? ఈ మనిషిదీ ఆ బాబుదీ ఒకే వయస యుండాలి లేక ఈ మనిషే కొద్దిగా చిన్నదేమో' ఆ రోజున ఇదేమనిషిని కావిలించుకు గుండెకి చేర్చుకున్నవాడు అదేమనిషిని ఈ రోజుని చూసి దయ్యాన్ని చూసినట్టు జడుసుకున్నాడు ఆరోజుకీ ఈరోజుకీ మధ్య నడిచిన కాలం, ఒకే కాలం, ఈ మనిషినెందుకీ విధంగా దయ్యపు బతుకులోకి దించింది, అత న్నెందు కా విధంగా పసిడిబొమ్మగా పెంచింది?

అని అస్పష్టంగా ప్రశ్నించుకొంది సముద్రాలు

సముద్రాలింటికి ఎడంగా నిల్చొని చూస్తే ఆ ఇంట్లో లోపలంతా పగలే చీకటిగా కనిపిస్తుంది ఇంటి తాటికమ్మ లన్నీ ఏనాడో బాగా ఎండిపోడంచేత ఇప్పుడవి చూడ్డానికి మసీ నుసీ కలిపి చేసిన బొమ్మకమ్మ రేకుల్లా కనిపిస్తు న్నాయి గాలి గాలికీ, ప్రతిచిన్నగాలికీ అవి పొట్టుపొట్టుగా రాలిపోతున్నాయి

ఇంటి ముంజూరు బాగా కిందికి ఉండడంచేత పొయ్యిదగ్గిర కూర్చున్న సముద్రాలు పూర్తిగా కనిపించడంలేదు ఏదో తలలేని మొండెం అక్కడ కూర్చు న్నట్టనిపిస్తోంది వారనున్న పొయ్యి మంట, గాలిలేనిగుహలో వాలీచాలని ఆకుమంటలా కనిపిస్తోంది

అగ్గికి పుల్లలు అందిస్తూ అందిస్తూ ఆ పుల్లల వెలుగులోకి రెప్పలార్పకుండా చూస్తోంది సముద్రాలు అదే మాదిరి మంటలో తన బతుకంతా మండిపోయి

నట్టనిపిస్తోందామెకి తన చిన్నతనంలో తనతల్లికూడా మండే పొయ్యిముందు అదేవిధంగా కూర్చోడం, ఆమెకి గుర్తుకొస్తోంది దగ్గిరకివెళ్ళి, తల్లిముఖంలోకి చూస్తూ, "అమ్మా, ఒలే అమ్మా' నీ కళ్ళల్లో మంటలున్నాయేః" అంటే అందుకు సమాధానంగా, "కళ్ళల్లో మంటలు కావమ్మా' అయి కడుపులో నెగిసిన మంటలు'" అని కళ్ళు తుడుచుకొంటూ తల్లి చెప్పిన మాటలు ఆమెకిప్పుడు చెవుల్లో మంటల చప్పుళ్ళా వినిపిస్తున్నాయి మధ్యానం కూడుకోసం ఇంటికొచ్చే ఆమె తండ్రి ఎర్రనిరూపు కూడా ఆమెకిప్పుడు గుర్తుకొస్తోంది వంటినిండా నిప్పులంటుకున్నట్టు అతని వంటినిండా ఉండే చెమట బిందువులన్నీ ఆమెకిప్పుడు కళ్ళముందు కట్టినట్టు భయంకరంగా కనిపిస్తున్నాయి పెళ్ళినాడు పచ్చని బంగారంలా ఉండే తన పెనిమిటి రూపు రూపంతా కాలే పెనం మీద దొర్లిస్తే మాడిపోయినట్టు మాడిపోడం ఆమెకిప్పుడు కళ్ళముందు అతి భయంకరంగా కనిపిస్తోంది ఒక రోజు రాత్రి, పడుకోబోయేముందు — ఆరోజు రాత్రే చనిపోయేడతను—ఒకరోజురాత్రి, ఆఖరిసారిగా పడుకోబోయేముందు, "మన పంటలు మనయికావు, మన పొలాలు మనయికావు, మనరెక్కల కష్టం మన్దికాదు, మనపిల్లల పేణాలు మనయికావు, మన బతుకులే మనయి కావు'' అని చెప్పిన తన పెనిమిటి మాటలిప్పుడామె చెవుల్లో సెగల్లా రొదలు చేస్తూ గుర్తులోకొస్తున్నాయి కాళ్ళుకాలిపోగా మిగిలిన ఆమె సగం కొడుకురూపు ఆమె కళ్ళని కాల్చేస్తూ గుర్తుకొస్తోంది

మండే పొయ్యిమంటలో జీవితం అంతాకూడా అతి స్పష్టంగా మాడగలగడం చేత రెప్ప లార్పకుండా తప్ప మరోలా చూడలేకపోతోంది సముద్రాలు కాలి వెళ్ళిపోయిన రోజుల్లో మండి మాయమై పోయిన బొమ్మలన్నీ ఆమెకి చప్పు చప్పున మళ్ళీ కనిపించి భగ భగ మండే మంటలో ఎండగ్గిపుల్లలు ఏవిధంగా మాయమవుతాయో ఆమెకి చూపించి చెప్తున్నాయి తల్లి దండ్రులు, అన్నదమ్ములు, అత్తమామలు, కట్టుకున్న నాధుడు, కన్నపిల్లలు, చుట్టాలు పక్కాలు నేస్తాలు ఎందరెందరో ఎన్నో పొయిల్లో మండిపోడం ఆమె కళ్ళారా చూస్తోంది రాతి బొమ్మలకి పై పూతలకోసం ఎన్నో పొయ్యిలమీద ఎన్నో కుండల్లో వెండి బంగారాలొండడానికి ఎన్నో చితుకులు, ఎన్నో ఎండగ్గిపుల్లలు, ఎన్నెన్నో పచ్చటి బతుకులు'

ఎన్నో ప్రాణాలు ఎందుకోసం అలా మండిపోయి భస్మం అయిపోయేయో సుస్పష్టంగా చూసిన సముద్రాలి కళ్ళు మంట మండినట్టు మండిపోతూ మరింక ఆ నొప్పిని ఓర్చుకోలేక పోతున్నాయి గుండెలోని పోటుని ఆమె చేతులు

ఆపుకోలేక పోతున్నాయి నొప్పితో ఆమె ముందుకి ఇంకా ముందుకి వంగి పోతూంది ముందుకలా వంగిపడి పోతూన్నప్పుడు, పొయ్యిమీద కుండ వెనక్కి తిరగబడి పోయిందన్న సంగతే ఆమెకి తెలియలేదు అయ్యో' నొప్పి' బాబుల్లారా, తండ్రుల్లారా నొప్పి నొప్పి' లెగలేను లెగలేను, నొప్పి' నారాయినమూర్తీ, భగమంతుడా' నొప్పి, తండ్రీ, నొప్పి'

రాత్రిఏడుగంటలకల్లా భోజనం చేసేసి జోగులింటి డాబామీద పిట్టగోడమీద కుడికాలు ఆన్చి, సిగరెట్టు కాలుస్తూ నిల్చున్నాడు శేషగిరి అతను కట్టుకున్న గుండారూ, తొడుక్కున్న బనియనూ, భుజంమీద వేశాడ దీసుకున్న తువ్వాలూ ఆ చీకట్లో దయ్యంబట్టల్లా, మనిషి లేకుండానే నిలబడిపోయినట్టు కనిపిస్తున్నాయి

శేషగిరి చుట్టూ చూసేడు

దూరాన్న ఉన్న పాకల్లోంచి వచ్చే పొగ తప్పిస్తే, చుట్టూ మిగతా అంతా చూడ్డానికి హాయిగా బావుంది పైన కల కల్లాడుతూ చుక్కలు వికసించడంతో, మల్లెలు జల్లిన నల్లని పట్టు తివాసీలాగ ఆకాశం నిగనిగ మెరుస్తోంది జోగులింట్లో పెరట్లో మల్లె పందిర్నించి మధురంగా వెచ్చని వాసన గుమగుమ లాడుతూ డాబామీదికి పాకురుతోంది. కింద, జోగులి పెళ్ళాన్ని కాబోలు "ఇయ్యాట్టికి కుశిన్ని ఎంగిలి మెతుకులుంటే ఒడేయ్ తల్లీ'' ఆవి నెమ్మదిగా నన్నంగా ఎవరో అడుగుతున్నారు. ''మనిషెలా ఉంటుందో కాని కంఠంమాత్రం కమ్మగా ఉంది" అనుకున్నాడు శేషగిరి

అంతలో అక్కడ పాకలమధ్య ఎందుకోగాని పెద్దగోల లేచింది మరో పావుగంటకి జోగులు చుట్టకాలుస్తూ నెమ్మదిగా, "ఏం బావగారు ? దేనికోసం అలా పనిగట్టుకు చూస్తున్నారు ?'' అంటూ డాబామీదికొచ్చేడు. అతని పొట్టిచేతుల చొక్కా, అతని పొట్టిపంచా ఆ చీకట్లో సరిగా కనిపించకపోయినా, అతను అడ్డుగా బలిసేడన్న సంగతి మాత్రం స్పష్టంగా తెలుస్తోంది.

"నువ్వేం తెస్తావో అని చూస్తున్నాను' దానికేంగాని, ఇందాకటినించీ అక్కడ ఏఁవిఁటా కాకిగోల'" అంటూ కాల్తూన్న సిగరెట్టుతో పాకలవైపు చూపించేడు శేషగిరి.

''అదా' పోలిగాడి పెళ్ళాం — మీ గ్యాపకంలేదూ ? మీకెందు గ్యాపకం ఉండదు ? భ్రష్టుముండ — ఫకీరుముండైపోయింది లెండి — అదిందాక పొయ్యి దగ్గిర అలా కూర్చుని కూర్చుని అందులో పడిపోయిందిట పొయ్యిలో పడిపోయి చచ్చిపోయిందో, లేక చచ్చిపోయి పొయ్యిలో పడిపోయిందో ఇంకా తేల్లేదు చచ్చిడంమాత్రం చిచ్చిసింది దాని కుంటి కొడుకూ, చెల్లెలిముండా ఏడుస్తున్నారు అదీ ఆ గోల !" అన్నాడు జోగులు. ★